

Правління Національного банку України
ПОСТАНОВА

03 квітня 2025 року

Київ

№ 43

Про затвердження Положення про визначення банками України мінімального розміру експозицій, зважених за кредитним ризиком

Відповідно до статей 7, 15, 55, 56, 58 Закону України “Про Національний банк України”, статей 35, 66 Закону України “Про банки і банківську діяльність”, з метою імплементації положень Регламенту Європейського Парламенту і Ради (ЄС) № 575/2013 від 26 червня 2013 року про пруденційні вимоги для кредитних установ та про внесення змін до Регламенту (ЄС) № 648/2012 (зі змінами) щодо визначення мінімального розміру експозицій, зважених за кредитним ризиком згідно зі стандартизованим підходом, Правління Національного банку України **постановляє:**

1. Затвердити Положення про визначення банками України мінімального розміру експозицій, зважених за кредитним ризиком (далі – Положення), що додається.

2. Банкам України:

1) розробити / доопрацювати внутрішньобанківські положення для визначення мінімального розміру експозицій, зважених за кредитним ризиком, до 27 лютого 2026 року (включно);

2) здійснити розрахунок у тестовому режимі мінімального розміру експозицій, зважених за кредитним ризиком, згідно з вимогами Положення:

на звітні дати 01 березня, 01 квітня, 01 травня, 01 червня, 11 червня, 19 червня 2026 року та надати інформацію про результати такого розрахунку до Національного банку України за встановленою ним формою не пізніше 16 березня, 15 квітня, 15 травня, 05 червня, 16 червня, 25 червня 2026 року відповідно;

зі звітної дати 01 липня 2026 року до звітної дати 31 липня 2026 року (включно) на дати, які є звітними для файлів із показниками статистичної звітності зі щоденною періодичністю подання, та надати інформацію про результати такого розрахунку до Національного банку України за встановленою ним формою до 23 години 00 хвилин робочого дня, наступного за відповідною звітною датою;

3) повідомити Національний банк України до 16 березня 2026 року про намір застосовувати або не застосовувати кредитні рейтинги для визначення значень ваг ризику експозицій згідно з вимогами Положення.

Банк, який має намір застосовувати кредитні рейтинги для визначення значень ваг ризику, додатково в повідомленні зазначає:

найменування та місцезнаходження рейтингового агентства / рейтингових агентств, кредитні рейтинги якого / яких банк має намір застосовувати для визначення значень ваг ризику експозицій;

групу / групи експозицій, значення ваг ризику яких банк має намір визначати із застосуванням кредитних рейтингів;

4) затвердити та запровадити внутрішньобанківські положення для визначення мінімального розміру експозицій, зважених за кредитним ризиком, до 31 липня 2026 року (включно);

5) здійснювати розрахунок мінімального розміру експозицій, зважених за кредитним ризиком, згідно з вимогами Положення починаючи зі звітної дати станом на 01 серпня 2026 року.

3. Банки України мають право протягом періоду дії воєнного стану та 365 календарних днів після його припинення чи скасування визначати значення ваг ризику експозицій із застосуванням довгострокового кредитного рейтингу Уряду України згідно з вимогами Положення, але в розмірі не вище (не гірше), ніж:

1) 50%, – для експозицій до Уряду України в іноземній валюті;

2) 100%, – для інших експозицій, значення ваг ризику яких визначається згідно з пунктом 47 глави 6, пунктом 54 глави 7, пунктом 62 глави 8, пунктом 77 глави 10 розділу III Положення.

4. Департаменту методології регулювання діяльності банків (Оксана Присяженко) після офіційного опублікування довести до відома банків України інформацію про прийняття цієї постанови.

5. Постанова набирає чинності з дня, наступного за днем її офіційного опублікування.

Голова

Андрій ПИШНИЙ

Інд. 22

ЗАТВЕРДЖЕНО
Постанова Правління
Національного банку України
03 квітня 2025 року № 43

Положення про визначення банками України мінімального
розміру експозицій, зважених за кредитним ризиком

I. Загальні положення

1. Основні положення та терміни

1. Це Положення розроблено відповідно до Законів України “Про Національний банк України”, “Про банки і банківську діяльність”.

Підходи, визначені цим Положенням, ґрунтуються на нормах Регламенту Європейського Парламенту і Ради (ЄС) № 575/2013 від 26 червня 2013 року про пруденційні вимоги для кредитних установ та про внесення змін до Регламенту (ЄС) № 648/2012 (зі змінами) (далі – Регламент ЄС № 575) щодо визначення розміру експозицій, зважених за кредитним ризиком згідно зі стандартизованим підходом.

2. Терміни та скорочення в цьому Положенні вживаються в такому значенні:

1) актив – актив, що обліковується за активним балансовим рахунком Плану рахунків бухгалтерського обліку банків України, затвердженого постановою Правління Національного банку України від 11 вересня 2017 року № 89 (зі змінами) (далі – План рахунків);

2) багатосторонній банк розвитку (англійською мовою multilateral development bank) – фінансова установа, створена центральними урядами країн / міжнародними організаціями з метою фінансування проєктів економічного та соціального розвитку;

3) валовий розмір експозиції – показник, який відображає загальний розмір договірних зобов’язань за правочином та визначається для:

активу як борг за активом, що вживається в значенні, наведеному в підпункті 4 пункту 5 розділу I Положення про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями, затвердженого постановою Правління Національного банку України від 30 червня 2016 року № 351 (зі змінами) (далі – Положення № 351);

фінансового зобов’язання як сума цього фінансового зобов’язання, що обліковується за активним позабалансовим рахунком Плану рахунків (без

зменшення на суму оціночного резерву), зважена на коефіцієнт кредитної конверсії (CCF) згідно з вимогами глави 3 розділу I цього Положення;

4) гарантійний інструмент (англійською мовою *guarantee*) – договірне зобов'язання надавача забезпечити сплату банку коштів у разі невиконання контрагентом своїх зобов'язань перед банком;

5) група пов'язаних контрагентів (англійською мовою *group of connected counterparty*) – юридичні особи, які визначені групою пов'язаних контрагентів відповідно до глави 1 розділу VI Інструкції про порядок регулювання діяльності банків в Україні, затвердженої постановою Правління Національного банку України від 28 серпня 2001 року № 368, зареєстрованої в Міністерстві юстиції України 26 вересня 2001 року за № 841/6032 (зі змінами) (далі – Інструкція № 368);

6) деривативні фінансові інструменти (далі – деривативи) – уживається в значенні, визначеному в пункті 13 частини першої статті 2 Закону України “Про ринки капіталу та організовані товарні ринки”;

7) дефолтна експозиція (англійською мовою *exposure in default*) – експозиція за активом / фінансовим зобов'язанням, яка визначена дефолтним активом у значенні, визначеному в підпункті 10 пункту 5 розділу I Положення № 351, крім експозиції, якій встановлений ступінь кредитної якості 6 згідно з вимогами розділу II та глав 6–11 розділу III цього Положення із застосуванням кредитного рейтингу експозиції / контрагента / іншого фінансового інструменту контрагента;

8) експозиція (англійською мовою *exposure*) – актив / фінансове зобов'язання, що обліковується за активними балансовими / позабалансовими рахунками Плану рахунків;

9) експозиція без кредитного рейтингу – експозиція, до якої не застосовується кредитний рейтинг у зв'язку з тим, що рейтингове агентство, обране банком згідно з вимогами цього Положення, не визначило жодного з таких кредитних рейтингів: кредитний рейтинг експозиції, кредитний рейтинг контрагента, кредитний рейтинг іншого фінансового інструменту контрагента;

10) Європейський орган банківського нагляду (далі – ЕВА) – Європейський орган банківського нагляду, заснований згідно з Регламентом Європейського Парламенту і Ради (ЄС) № 1093/2010 від 24 листопада 2010 року про заснування Європейського наглядового органу (Європейського органу банківського

нагляду) та про внесення змін до Рішення № 716/2009/ЄС та скасування Рішення Комісії № 2009/78/ЄС (зі змінами);

11) житлова нерухомість (англійською мовою residential property) – об’єкт нерухомого майна, який відповідає одній з таких ознак:

нерухоме майно, яке відповідно до Житлового кодексу України належить до житлового фонду;

майбутній об’єкт житлової нерухомості;

земельна ділянка, оформлена на правах власності, на якій розташоване нерухоме майно, що належить до житлового фонду (будинки), і площа якої безпосередньо використовується для функціонування об’єкта;

12) іноземна юридична особа публічного права – юридична особа-нерезидент, яка відповідає одночасно таким критеріям:

є неприбутковим органом адміністрування, що належить до сфери управління центрального уряду / регіонального уряду / органу місцевого самоврядування іноземної країни або органу, що виконує повноваження, ідентичні до повноважень регіонального уряду / органу місцевого самоврядування іноземної країни, або суб’єктом господарювання, який перебуває у власності центрального уряду / регіонального уряду / органу місцевого самоврядування іноземної країни, отримує від нього фінансову підтримку, достатню для забезпечення виконання визначених законодавством повноважень, та здійснює некомерційне господарювання;

має прямо визначені на законодавчому рівні гарантійні зобов’язання центрального уряду / регіонального уряду / органу місцевого самоврядування іноземної країни щодо забезпечення виконання зобов’язань, взятих такою юридичною особою, у разі їх невиконання;

13) інструмент, ідентичний до грошових коштів (англійською мовою cash assimilated instrument), – ощадний сертифікат, депозитний сертифікат, облігація або будь-який інший несубординований фінансовий інструмент, випущений банком, оплачений покупцем такого інструменту в повній сумі та зобов’язання за яким підлягає безумовному виконанню банком у встановлений правочинном строк за його номінальною вартістю;

14) контрагент – боржник / контрагент банку у значенні, визначеному в підпунктах 5, 16 пункту 5 розділу I Положення № 351; сторона в зобов’язанні (боржник) за факторинговою операцією з регресом, визначена банком на підставі сформованого ним судження;

15) коефіцієнт кредитної конверсії (CCF) – коефіцієнт, що відображає кількісну ймовірність того, що експозиція за фінансовим зобов’язанням, яке

обліковується за позабалансовим рахунком Плану рахунків, стане експозицією за активом, який обліковуватиметься за балансовим рахунком Плану рахунків;

16) країна з регулюванням, що є еквівалентним регулюванню Європейського Союзу (далі – ЄС) стосовно експозицій щодо банків, – країна, яка не є членом ЄС та включена до додатка I до Імплементативного рішення Комісії (ЄС) № 2021/1753 від 01 жовтня 2021 року про еквівалентність наглядових та регуляторних вимог певних третіх країн та територій для врахування експозицій відповідно до Регламенту (ЄС) № 575/2013 Європейського Парламенту і Ради [далі – Імплементативне рішення (ЄС) № 2021/1753];

17) країна з регулюванням, що є еквівалентним регулюванню ЄС стосовно експозицій щодо центральних урядів, – країна, яка не є членом ЄС та включена до додатка IV до Імплементативного рішення (ЄС) № 2021/1753;

18) непрофінансоване забезпечення (англійською мовою *unfunded credit protection*) – інструмент пом'якшення кредитного ризику, який передбачає договірне зобов'язання третьої сторони сплатити банку визначену суму грошових коштів у разі дефолту контрагента або в разі настання інших подій, передбачених правочином;

19) неявна державна підтримка (англійською мовою *implicit government support*) – застосовані рейтинговим агентством під час визначення кредитного рейтингу припущення про заходи, що вживаються / можуть бути вжиті центральним / регіональним урядом або органом місцевого самоврядування України / країни реєстрації банку-контрагента для запобігання невиконанню ним своїх зобов'язань перед кредиторами та вкладниками;

20) Положення № 89 – Положення про порядок розрахунку банками України та банківськими групами значення коефіцієнта левериджу, затверджене постановою Правління Національного банку України від 19 липня 2024 року № 89 (зі змінами);

21) Положення № 196 – Положення про порядок визначення банками України розміру регулятивного капіталу, затверджене постановою Правління Національного банку України від 28 грудня 2023 року № 196 (зі змінами);

22) Положення № 346 – Положення про застосування Національним банком України заходів впливу, затверджене постановою Правління Національного банку України від 17 серпня 2012 року № 346, зареєстроване в Міністерстві юстиції України 17 вересня 2012 року за № 1590/21902 (зі змінами);

23) пом'якшення кредитного ризику (англійською мовою *credit risk mitigation, CRM*) – зменшення розміру експозицій, зважених за кредитним ризиком, шляхом застосування інструментів пом'якшення кредитного ризику;

24) поставний форвард (англійською мовою *forward assets purchases*) – форвард, який відповідає умовам пункту 2 частини другої статті 7 Закону України “Про ринки капіталу та організовані товарні ринки”;

25) початковий строк погашення (англійською мовою *original maturity*) – строк погашення експозиції у повній сумі згідно з первинними умовами правочину без урахування внесених до правочину змін щодо продовження строку погашення боргу;

26) профінансоване забезпечення (англійською мовою *funded credit protection*) – інструмент пом'якшення кредитного ризику, який передбачає договірне право банку звернути стягнення на отримане забезпечення для подальшої його реалізації (отримання платежів) або набуття у власність для забезпечення зменшення розміру експозиції щодо контрагента в разі його дефолту або в разі настання інших подій, визначених правочином;

27) Регламент ЄС № 2016/1646 – Імплементативний регламент Комісії (ЄС) № 2016/1646 від 13 вересня 2016 року про встановлення імплементативних технічних стандартів щодо основних індексів та визнаних бірж відповідно до Регламенту (ЄС) № 575/2013 Європейського Парламенту та Ради про пруденційні вимоги до кредитних установ та інвестиційних фірм (зі змінами);

28) регулятор – державний орган, до функцій та повноважень якого відповідно до законодавства країни належить здійснення регулювання ринків фінансових послуг;

29) роздрібна експозиція (англійською мовою *retail exposure*) – експозиція щодо фізичної особи або суб'єкта мікропідприємництва, малого, середнього підприємництва (далі – суб'єкт МСП);

30) субординований борг – уживається в значенні, визначеному в пункті 59 частини першої статті 1 Закону України “Про фінансові послуги та фінансові компанії”;

31) суб'єкт МСП (англійською мовою *small and medium-sized enterprise, SME*) – суб'єкт мікропідприємництва, малого, середнього підприємництва у значенні, визначеному частиною третьою статті 55 Господарського кодексу України, включаючи фізичну особу-підприємця; особа, яка провадить незалежну

професійну діяльність відповідно до підпункту 14.1.226 пункту 14.1 статті 14 Податкового кодексу України;

32) торговельне фінансування (англійською мовою *trade finance*) – фінансовий інструмент, умовами якого передбачено фінансування зовнішньоекономічної діяльності контрагента банку з експорту та імпорту товарів та послуг, із фіксованим строком погашення до одного року та без права продовження (роловеру);

33) торгова експозиція (англійською мовою *trade exposure*) – експозиція щодо центрального контрагента за операцією з деривативом, операцією репо / зворотного репо, включаючи експозицію за маржею, крім експозиції за внесками до гарантійного фонду центрального контрагента;

34) учасник КІП – інший, ніж банк, учасник кредитно-інвестиційної підгрупи банківської групи, до якої належить банк;

35) учасник клірингу (англійською мовою *clearing member*) – учасник ринків капіталу, який уклав з особою, яка провадить клірингову діяльність центрального контрагента, договір про клірингове обслуговування для здійснення клірингу прав та зобов'язань за контрактами / правочинами / операціями, вчиненими у власних інтересах учасника клірингу та/або в інтересах його клієнтів;

36) фінансове зобов'язання – уживається в значенні, визначеному в підпункті 26 пункту 5 розділу I Положення № 351;

37) фінансовий інструмент – уживається в значенні, визначеному в підпункті 33 пункту 3 розділу I Інструкції з бухгалтерського обліку операцій із фінансовими інструментами в банках України, затвердженої постановою Правління Національного банку України від 21 лютого 2018 року № 14 (зі змінами) (далі – Інструкція № 14);

38) форвардний депозит (англійською мовою *forward deposit*) – зобов'язання банку розмістити в майбутньому в контрагента депозит у визначеному розмірі, на визначений строк та під визначену відсоткову ставку згідно з правочином, укладеним між банком та контрагентом;

39) центральний контрагент (англійською мовою *qualified central counterparty, QCCP*) – одна з двох таких юридичних осіб:

юридична особа, що здійснює клірингову діяльність центрального контрагента відповідно до статті 60 Закону України “Про ринки капіталу та організовані товарні ринки”;

центрального контрагента, який уповноважений на здійснення діяльності центрального контрагента відповідно до статей 14, 25 Регламенту Європейського Парламенту і Ради (ЄС) № 648/2012 від 04 липня 2012 року про позабіржові деривативи, центрального контрагентів та торгові репозиторії (зі змінами);

40) юридична особа публічного права (англійською мовою public sector entity, PSE) – юридична особа публічного права України, іноземна юридична особа публічного права;

41) юридична особа публічного права України – юридична особа-резидент, яка відповідає одночасно таким критеріям:

є неприбутковою установою / організацією, що належить до сфери управління Уряду України / органу місцевого самоврядування України, або суб’єктом господарювання, який створений в установленому порядку Урядом України, отримує від нього фінансову підтримку та здійснює некомерційне господарювання;

має прямо визначені законодавством України гарантійні зобов’язання центрального Уряду України / органу місцевого самоврядування України щодо забезпечення виконання фінансових зобов’язань, взятих такою юридичною особою, у разі їх невиконання.

Терміни “гарантійне забезпечення”, “гарантійний фонд”, “клієнт учасника клірингу”, “маржа” вживаються в значеннях, визначених Положенням про провадження клірингової діяльності, затвердженим рішенням Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку від 13 січня 2022 року № 5, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 01 лютого 2022 року за № 114/37450 (зі змінами).

Термін “майбутній об’єкт житлової нерухомості” уживається в значенні, визначеному Законом України “Про гарантування речових прав на об’єкти нерухомого майна, які будуть споруджені в майбутньому”.

Інші терміни, що вживаються в цьому Положенні, використовуються в значеннях, визначених Господарським кодексом України, Законом України “Про банки і банківську діяльність”, Законом України “Про ринки капіталу та організовані товарні ринки”, іншими актами законодавства України.

3. Це Положення встановлює порядок визначення банками України мінімального розміру експозицій, зважених за кредитним ризиком. Експозиції, зважені за кредитним ризиком, відображають неочікувані втрати (збитки) від кредитного ризику за активними банківськими операціями.

Банк ураховує мінімальний розмір експозицій, зважених за кредитним ризиком, під час розрахунку нормативів достатності капіталу згідно з вимогами Інструкції № 368.

4. Банк розраховує мінімальний розмір експозицій, зважених на кредитним ризиком, щоденно за даними файла статистичної звітності 01X “Дані про залишки на рахунках”, визначеного Правилами організації статистичної звітності, що подається до Національного банку України, затвердженими постановою Правління Національного банку України від 13 листопада 2018 року № 120 (зі змінами), та іншими додатковими даними.

5. Банк розробляє та затверджує рішенням уповноваженого органу внутрішньобанківське положення щодо визначення мінімального розміру експозицій, зважених за кредитним ризиком (далі – внутрішньобанківське положення), яке документально закріплює процес розрахунку мінімального розміру експозицій, зважених за кредитним ризиком, регламентує інші питання, пов’язані з отриманням інформації для цілей такого розрахунку, та враховує вимоги цього Положення.

Внутрішньобанківське положення може бути частиною окремого(их) внутрішньобанківського(их) положення(нь) щодо управління кредитним ризиком.

Мінімальний перелік методик та процедур щодо визначення банком мінімального розміру експозицій, зважених за кредитним ризиком, які повинні бути передбачені внутрішньобанківським положенням, визначений в додатку 1 до цього Положення.

6. Відповідність внутрішньобанківського положення вимогам цього Положення є предметом оцінки Національним банком України (далі – Національний банк) під час здійснення банківського нагляду.

Внутрішньобанківське положення подається до Національного банку на його запит, а також уповноваженим Національним банком особам під час здійснення інспекційної перевірки.

Неподання внутрішньобанківського положення для ознайомлення на запит Національного банку або уповноважених Національним банком осіб під час здійснення інспекційної перевірки банку є підставою для застосування до банку заходів впливу згідно з Положенням № 346.

Відсутність у банку внутрішньобанківського положення є підставою для прийняття Національним банком рішення про неефективність та неадекватність системи управління кредитним ризиком у банку, а також застосування заходів впливу згідно з Положенням № 346.

7. Банк готує юридичний висновок, складання якого передбачено вимогами цього Положення, за результатами аналізу норм права, що застосовується до правочину (законодавство України; законодавство іншої країни, згідно із законодавством якої здійснюється виконання правочину / вирішення спорів за правочином).

Юридичний висновок складається юридичним підрозділом банку в письмовій формі за підписом керівника цього підрозділу.

Банк переглядає юридичний висновок із періодичністю, визначеною у внутрішньобанківському положенні, яка забезпечує його актуальність, з урахуванням норм законодавства України / іншої країни та правочину.

8. Банк подає до Національного банку на його запит юридичний висновок та документи, що підтверджують інформацію, викладену в юридичному висновку, разом із супровідним листом за підписом однієї з таких осіб:

1) голови правління банку або особи, на яку покладені обов'язки голови правління банку, включаючи підписання документів;

2) заступника голови правління банку, який здійснює керівництво та контролює діяльність структурного підрозділу банку, до функцій якого належить здійснення юридичного супроводу діяльності банку відповідно до розподілу функціональних обов'язків між головою правління банку та його заступниками.

9. Банк надає лист та документи, зазначені в пункті 8 глави 1 розділу I цього Положення, в один із таких способів:

1) у паперовій формі з одночасним поданням електронної копії оригіналу документа в паперовій формі (далі – електронна копія) без накладання кваліфікованого електронного підпису (далі – КЕП). Електронна копія документа надається на цифрових носіях або надсилається засобами електронної пошти на офіційну електронну поштову скриньку Національного банку або іншими засобами електронного зв'язку, які використовуються Національним банком для електронного документообігу;

2) в електронній формі, підписаній шляхом накладання КЕП, або електронну копію документа, засвідчену КЕП згідно з вимогами Закону України “Про електронну ідентифікацію та електронні довірчі послуги”, засобами електронної пошти на офіційну електронну поштову скриньку Національного банку або іншими засобами електронного зв'язку, які використовуються Національним банком для електронного документообігу.

10. Юридичний висновок, що подається до Національного банку, та документи, що додаються до нього, повинні бути викладені українською мовою і не містити виправлень, неточностей.

Документи, складені іноземною мовою, для подання до Національного банку повинні бути перекладені на українську мову (справжність підпису перекладача засвідчується нотаріально). Не перекладаються на українську мову документи, складені іноземною мовою, у разі одночасного наведення їх тексту українською мовою.

Документи, які видані в іноземній країні, для подання до Національного банку повинні бути легалізовані в установленому законодавством України порядку, якщо інше не передбачено міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

Документи щодо юридичної особи, які видані в іноземній країні та легалізація яких не передбачена міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, подаються банком до Національного банку за підписом керівника або іншого уповноваженого представника юридичної особи.

Банк у разі неможливості дотримання визначених в абзаці третьому пункту 10 глави 1 розділу I цього Положення вимог щодо оформлення документів, виданих в іноземній країні, з незалежних від особи причин подає до Національного банку обґрунтовані пояснення.

2. Загальні підходи до розрахунку мінімального розміру експозицій, зважених за кредитним ризиком

11. Банк розраховує мінімальний розмір експозицій, зважених за кредитним ризиком, як сукупний розмір експозицій банку, зважених на ваги ризику цих експозицій відповідно до вимог цього Положення.

12. Банк розраховує мінімальний розмір експозицій, зважених за кредитним ризиком, за всіма експозиціями, крім:

1) експозицій за активами, які утримуються банком у торговій книзі та за якими банк розраховує мінімальний розмір ринкового ризику відповідно до Положення про порядок визначення банками України мінімального розміру ринкового ризику, затвердженого постановою Правління Національного банку України від 30 грудня 2021 року № 162 (зі змінами), крім деривативів та операцій репо / зворотного репо;

2) експозицій за активами (їх частинами), включеними до вирахувань із капіталу згідно з Положенням № 196, за виключенням нарахованих доходів, строк сплати яких згідно з договором минув, та нарахованих доходів,

неотриманих понад 30 днів із дати їх нарахування, строк сплати яких згідно з договором не минув.

13. Банк визначає розмір експозиції, зваженої за кредитним ризиком, починаючи з дня визнання активу / фінансового зобов'язання в бухгалтерському обліку до дня припинення такого визнання.

14. Банк визначає розмір експозиції, зваженої на вагу ризику (без пом'якшення кредитного ризику), за такою формулою:

$$EКС_{КРi} = EКС_i \cdot ВР_i \quad (1),$$

де $EКС_{КРi}$ – розмір і-тої експозиції, зваженої на вагу ризику;

$EКС_i$ – розмір і-тої експозиції, визначений згідно з главою 3 розділу I цього Положення;

$ВР_i$ – значення ваги ризику і-тої експозиції, визначене згідно з пунктами 16–20 глави 2 розділу I, розділами II, III цього Положення.

15. Банк має право пом'якшити кредитний ризик за експозицією згідно з вимогами та в порядку, визначеними в розділі IV цього Положення.

16. Банк для визначення значення ваги ризику експозиції включає експозицію до однієї з таких груп:

- 1) експозиції щодо центральних урядів / центральних банків;
- 2) експозиції щодо регіональних урядів / органів місцевого самоврядування;
- 3) експозиції щодо юридичних осіб публічного права;
- 4) експозиції щодо багатосторонніх банків розвитку;
- 5) експозиції щодо міжнародних організацій;
- 6) експозиції щодо банків-контрагентів;
- 7) експозиції щодо суб'єктів господарювання;
- 8) роздрібні експозиції;
- 9) експозиції, забезпечені житловою нерухомістю;

- 10) дефолтні експозиції;
- 11) експозиції за інструментами капіталу;
- 12) експозиції за субординованим боргом;
- 13) експозиції за цінними паперами інститутів спільного інвестування;
- 14) експозиції щодо центрального контрагента;
- 15) інші експозиції.

17. Банк визначає значення ваг ризику експозицій, включених до однієї з груп, зазначених у підпунктах 1–4, 6, 7 пункту 16 глави 2 розділу I цього Положення, із застосуванням одного з таких підходів:

- 1) із застосуванням кредитних рейтингів;
- 2) без застосування кредитних рейтингів.

18. Банк у разі прийняття рішення про застосування до групи експозицій підходу, визначеного в підпункті 1 пункту 17 глави 2 розділу I цього Положення, визначає значення ваги ризику експозиції, яка включена до такої групи, та:

1) якщо визначено хоча б один із таких кредитних рейтингів: кредитний рейтинг експозиції, кредитний рейтинг контрагента, кредитний рейтинг іншого фінансового інструменту контрагента, – згідно з вимогами розділів II, III цього Положення щодо визначення ваги ризику експозиції із застосуванням кредитних рейтингів;

2) якщо не визначено жодного з таких кредитних рейтингів: кредитний рейтинг експозиції, кредитний рейтинг контрагента, кредитний рейтинг іншого фінансового інструменту контрагента, – згідно з вимогами розділу III цього Положення щодо визначення ваги ризику експозиції без кредитного рейтингу.

19. Банк у разі прийняття рішення про застосування до групи експозицій підходу, визначеного в підпункті 2 пункту 17 глави 2 розділу I цього Положення, визначає значення ваг ризику експозицій, які включені до такої групи, згідно з вимогами розділу III цього Положення щодо визначення ваги ризику експозиції без кредитного рейтингу, незважаючи на наявність хоча б одного з таких кредитних рейтингів: кредитний рейтинг експозиції, кредитний рейтинг контрагента, кредитний рейтинг іншого фінансового інструменту контрагента.

20. Банк визначає значення ваг ризику експозицій, включених до однієї з груп, зазначених у підпунктах 5, 8–15 пункту 16 глави 2 розділу I цього Положення, згідно з вимогами розділу III цього Положення щодо визначення ваг ризику експозицій у відповідних групах експозицій.

21. Банк має право здійснювати коригування сукупного розміру експозицій, які не є дефолтними, щодо суб'єкта МСП, зважених на ваги ризику.

Банк визначає скоригований сукупний розмір експозицій щодо суб'єктів МСП, зважених на ваги ризику, за такою формулою:

$$EКС_{MСП(CK)} = \sum_{i=1}^n EКС_{MСП(CK)_i} \cdot K \quad (2),$$

де $EКС_{MСП(CK)}$ – скоригований сукупний розмір експозицій, які не є дефолтними, щодо суб'єкта МСП, зважених на ваги ризику;

n – загальна кількість експозицій щодо суб'єкта МСП, які не є дефолтними та зважуються на ваги ризику відповідно до вимог глав 11–13 розділу III цього Положення;

i – порядковий номер експозиції щодо суб'єкта МСП;

$EКС_{MСП(CK)_i}$ – розмір i -ої експозиції щодо суб'єкта МСП, зваженої на вагу ризику відповідно до вимог глав 11–13 розділу III цього Положення;

K – коригуючий коефіцієнт, визначений згідно з пунктом 22 глави 2 розділу I цього Положення.

22. Банк визначає коригуючий коефіцієнт (K) за такою формулою:

$$K = \frac{\min\{ГР; СВР_{MСП}\} \cdot 0,7619 + \max\{(СВР_{MСП} - ГР); 0\} \cdot 0,85}{ВРЕ_{MСП}} \quad (3),$$

де K – коригуючий коефіцієнт;

$ГР$ – граничний валовий розмір експозицій щодо суб'єкта МСП, який дорівнює 120 млн грн;

$СВР_{MСП}$ – сукупний валовий розмір експозицій щодо суб'єкта МСП, який дорівнює одній з таких величин:

1) сукупному валовому розміру експозицій банку та учасників КІП щодо суб'єкта МСП та групи пов'язаних із таким суб'єктом МСП контрагентів, крім експозицій, забезпечених житловою нерухомістю.

Сукупний валовий розмір експозицій визначається згідно з абзацом другим підпункту 1 пункту 86 глави 12 розділу III цього Положення;

2) сукупний валовий розмір експозицій банку та учасників КІП щодо суб'єкта МСП та групи пов'язаних із таким суб'єктом МСП контрагентів, що забезпечені житловою нерухомістю, – якщо сукупний валовий розмір експозицій, визначений згідно з підпунктом 1 пункту 22 глави 2 розділу I цього Положення, дорівнює нулю.

3. Визначення розміру експозиції

23. Банк визначає розмір експозиції за активом, крім активу за деривативом, як балансову вартість цього активу, визначену згідно з вимогами Інструкції № 14.

24. Банк визначає розмір експозиції за фінансовим зобов'язанням, крім зобов'язання за операцією з деривативом, за такою формулою:

$$\text{ЕКС} = C_{\text{ФЗ}} \cdot \text{CCF} \quad (4),$$

де ЕКС – розмір експозиції;

$C_{\text{ФЗ}}$ – сума фінансового зобов'язання, що обліковується за активним рахунком позабалансового обліку, зменшена на суму сформованого оціночного резерву за таким зобов'язанням, визначену згідно з вимогами Інструкції № 14;

CCF – коефіцієнт кредитної конверсії (CCF). Визначення значення коефіцієнта кредитної конверсії (CCF) здійснюється згідно з додатком 2 до цього Положення.

25. Банк визначає розмір експозиції за деривативом, крім поставного форварда, відповідно до розділу III Положення № 89.

26. Банк визначає розмір експозиції за поставним форвардом таким чином:

1) для частини фінансового інструменту, що є активом, – відповідно до пункту 23 глави 3 розділу I цього Положення;

2) для частини фінансового інструменту, що є фінансовим зобов'язанням, – відповідно до пункту 24 глави 3 розділу I цього Положення.

27. Банк визначає розмір експозиції в іноземній валюті в гривневому еквіваленті за офіційним курсом гривні до іноземних валют, установленим Національним банком станом на дату розрахунку мінімального розміру експозицій, зважених за кредитним ризиком.

II. Вимоги щодо застосування кредитних рейтингів

4. Загальні підходи до застосування кредитних рейтингів

28. Банк застосовує кредитні рейтинги, визначені одним / кількома рейтинговими агентствами. Банк обирає рейтингові агентства з такого переліку: “Standard & Poor’s”, “Fitch Ratings”, “Moody’s Investors Service”.

29. Банк для визначення значень ваг ризику експозицій із застосуванням кредитних рейтингів, визначених обраним(ми) рейтинговим(ми) агентством(ами):

1) застосовує кредитні рейтинги до кожної експозиції, яка одночасно відповідає таким умовам:

експозиція включена до групи експозицій, до якої можуть застосовуватися кредитні рейтинги згідно з підходом, визначеним у підпункті 1 пункту 17 глави 2 розділу I цього Положення;

щонайменше одним із рейтингових агентств визначено кредитний рейтинг експозиції / контрагента / іншого фінансового інструменту контрагента;

2) застосовує кредитні рейтинги безперервно та послідовно (вибіркове застосування кредитних рейтингів не дозволяється);

3) застосовує кредитні рейтинги, визначені за результатами аналізу всіх складових боргу за експозицією (основна сума боргу, відсотки).

30. Банк встановлює у внутрішньобанківському положенні періодичність оновлення інформації про кредитні рейтинги кожного з обраних рейтингових агентств відповідно до періодичності оновлення рейтинговим(ми) агентством(ами) інформації про кредитні рейтинги.

31. Банк повідомляє Національний банк про прийняття управлінським персоналом / колегіальним органом банку рішення про:

1) застосування кредитних рейтингів до однієї / кількох груп експозицій для визначення значення ваг ризику експозицій, уключених до групи / груп;

2) обрання одного / кількох рейтингових агентств для визначення значень ваг ризику експозицій;

3) припинення застосування кредитних до однієї / кількох груп експозицій для визначення значення ваг ризику експозицій, уключених до групи / груп;

4) припинення застосування кредитних рейтингів одного / кількох рейтингових агентств для визначення значень ваг ризику експозицій;

5) незастосування кредитних рейтингів до жодної групи експозицій.

32. Банк повідомляє Національний банк про прийняті рішення, визначені в пункті 31 глави 4 розділу II цього Положення:

1) не пізніше п'ятого робочого дня з дня прийняття рішення;

2) за підписом голови правління банку або особи, на яку покладені обов'язки голови правління банку, одним із способів, визначених у пункті 9 глави 1 розділу I цього Положення;

3) із додаванням:

копій прийнятих рішень;

обґрунтування про прийняття рішень, визначених у підпункті 4 пункту 31 глави 4 розділу II цього Положення, та інформації про вплив таких рішень на рівень достатності капіталу банку.

33. Банк у разі визначення кредитних рейтингів об'єкта рейтингування (експозиції, контрагента, іншого фінансового інструменту контрагента) кількома рейтинговими агентствами застосовує:

1) у разі наявності двох кредитних рейтингів, відповідно до яких можуть бути встановлені різні ваги ризику, – кредитний рейтинг, відповідно до якого встановлюється вище (гірше) значення ваг ризику;

2) у разі наявності трьох кредитних рейтингів, відповідно до яких можуть бути встановлені різні значення ваг ризику, – кредитний рейтинг, відповідно до якого встановлюється вище (гірше) значення ваги ризику з двох кредитних рейтингів, відповідно до яких встановлюються два найнижчих (найкращих) значень ваг ризику;

3) у разі наявності трьох кредитних рейтингів, відповідно до яких можуть бути встановлені різні значення ваг ризику та якщо два найнижчі (найкращі) значення ваг ризику, визначені із застосуванням кредитних рейтингів, є однаковими, – значення ваги ризику, визначене із застосуванням цих рейтингів.

34. Банк для визначення значення ваги ризику експозиції із застосуванням кредитних рейтингів здійснює такі послідовні дії:

1) визначає із застосуванням вимог глав 4, 5 розділу II цього Положення ступінь кредитної якості експозиції на підставі кредитного рейтингу згідно з:

таблицею 1 додатка 3 до цього Положення щодо визначення ступеня кредитної якості експозиції на підставі кредитного рейтингу – якщо застосовується довгостроковий кредитний рейтинг експозиції / контрагента / іншого фінансового інструменту контрагента;

таблицею 2 додатка 3 до цього Положення щодо визначення ступеня кредитної якості експозиції на підставі кредитного рейтингу – якщо застосовується короткостроковий кредитний рейтинг експозиції / контрагента / іншого фінансового інструменту контрагента;

2) визначає значення ваги ризику експозиції на підставі ступеня її кредитної якості згідно з вимогами розділу III цього Положення.

5. Вимоги щодо застосування кредитного рейтингу експозиції, контрагента, іншого фінансового інструменту контрагента

35. Банк визначає значення ваги ризику експозиції із застосуванням одного з таких кредитних рейтингів експозиції:

1) довгострокового кредитного рейтингу експозиції;

2) короткострокового кредитного рейтингу експозиції – якщо експозиція є короткостроковою та контрагентом є банк або суб'єкт господарювання.

36. Банк визначає значення ваги ризику експозиції, щодо якої не визначено її кредитного рейтингу, із застосуванням:

1) довгострокового кредитного рейтингу контрагента з дотриманням вимог пункту 37 глави 5 розділу II цього Положення;

2) довгострокового кредитного рейтингу іншого фінансового інструменту контрагента з дотриманням вимог пункту 38 глави 5 розділу II цього Положення – якщо немає довгострокового кредитного рейтингу контрагента.

37. Банк визначає значення ваги ризику експозиції із застосуванням довгострокового кредитного рейтингу контрагента за дотримання однієї з двох умов:

1) значення ваги ризику експозиції, визначене із застосуванням довгострокового кредитного рейтингу контрагента, є вищим (гіршим), ніж

значення ваги ризику експозиції без кредитного рейтингу, та пріоритетність задоволення вимог банку за експозицією є однаковою або нижчою, ніж пріоритетність задоволення вимог кредиторів за незабезпеченим несубординованим фінансовим інструментом контрагента згідно з умовами правочину та нормами законодавства про банкрутство;

2) значення ваги ризику експозиції, визначене із застосуванням довгострокового кредитного рейтингу контрагента, є нижчим (кращим), ніж значення ваги ризику експозиції без кредитного рейтингу, та пріоритетність задоволення вимог банку за експозицією є однаковою або вищою, ніж пріоритетність задоволення вимог кредиторів за незабезпеченим несубординованим фінансовим інструментом контрагента згідно з умовами правочину та нормами законодавства про банкрутство.

Банк визначає значення ваги ризику експозиції із застосуванням довгострокового кредитного рейтингу контрагента та експозиції без кредитного рейтингу згідно з вимогами глав 6–11 розділу III цього Положення.

38. Банк визначає значення ваги ризику експозиції із застосуванням довгострокового кредитного рейтингу іншого фінансового інструменту контрагента (незалежно від здійснення / нездійснення банком операції з таким інструментом) за дотримання однієї з двох умов:

1) значення ваги ризику, визначене із застосуванням довгострокового кредитного рейтингу іншого фінансового інструменту, є вищим (гіршим), ніж значення ваги ризику експозиції без кредитного рейтингу, та пріоритетність задоволення вимог банку за експозицією є однаковою або нижчою, ніж пріоритетність задоволення вимог кредиторів за іншим фінансовим інструментом контрагента згідно з умовами правочину та нормами законодавства про банкрутство;

2) значення ваги ризику, визначене із застосуванням довгострокового кредитного рейтингу іншого фінансового інструменту, є нижчим (кращим), ніж значення ваги ризику експозиції без кредитного рейтингу, та пріоритетність задоволення вимог банку за експозицією є однаковою або вищою, ніж пріоритетність задоволення вимог кредиторів за іншим фінансовим інструментом контрагента згідно з умовами правочину та нормами законодавства про банкрутство.

Банк визначає значення ваги ризику експозиції із застосуванням довгострокового кредитного рейтингу іншого фінансового інструменту контрагента та експозиції без кредитного рейтингу згідно з вимогами глав 6 – 11 розділу III цього Положення.

39. Банк, якщо немає довгострокового кредитного рейтингу експозиції / контрагента / іншого фінансового інструменту контрагента або недотримано умови, встановлені в пунктах 37, 38 глави 5 розділу II цього Положення, визначає значення ваги ризику експозиції згідно з вимогами розділу III цього Положення як для експозиції без кредитного рейтингу.

40. Банк, якщо немає кредитного рейтингу експозиції, коригує значення ваги ризику, визначене для цієї експозиції згідно з пунктами 36–39 глави 5 розділу II та розділу III цього Положення, таким чином:

1) визначає значення ваги ризику експозиції у розмірі 150% – якщо щонайменше за однією короткостроковою експозицією щодо контрагента визначено значення ваги ризику у розмірі 150% із застосуванням її короткострокового кредитного рейтингу;

2) визначає значення ваги ризику не нижче (не краще) 100% – якщо експозиція є короткостроковою та щонайменше за однією короткостроковою експозицією контрагента визначено значення вагу ризику в розмірі 50% із застосуванням її короткострокового кредитного рейтингу.

41. Банк у разі перебування контрагента у групі юридичних осіб під спільним контролем не має права використовувати кредитні рейтинги контролера / інших учасників такої групи та їх фінансових інструментів.

42. Банк застосовує кредитний рейтинг об'єкта рейтингування (експозиції, контрагента, іншого фінансового інструменту контрагента), номінованого у:

1) національній валюті – тільки для визначення значення ваги ризику експозиції, що номінована в національній валюті;

2) іноземній валюті – тільки для визначення значення ваги ризику експозиції, що номінована в такій іноземній валюті.

Банк у разі відмінності валюти експозиції від валюти об'єкта рейтингування визначає значення ваги ризику експозиції згідно з вимогами розділу III цього Положення як для експозиції без кредитного рейтингу.

43. Банк під час застосування вимог пункту 37 глави 5 розділу II цього Положення щодо контрагента, яким є регіональний уряд / орган місцевого самоврядування / юридична особа публічного права / банк-контрагент, якщо немає одночасно довгострокового кредитного рейтингу контрагента та довгострокового кредитного рейтингу іншого фінансового інструменту контрагента, визначає значення ваги ризику експозиції із застосуванням

довгострокового кредитного рейтингу центрального уряду країни реєстрації такого контрагента з урахуванням вимог глав 7, 8, 10 розділу III цього Положення.

44. Банк має право визначати значення ваги ризику експозиції щодо банку-контрагента, яка має початковий строк погашення до 90 календарних днів (включно), із застосуванням довгострокового кредитного рейтингу банку-контрагента згідно з пунктом 75 глави 10 розділу III цього Положення, без застосування вимог пункту 37 глави 5 розділу II цього Положення.

45. Банк у разі визначення обраним рейтинговим агентством кредитного рейтингу експозиції / банку-контрагента / іншого фінансового інструменту банку-контрагента із застосуванням припущення про неявну державну підтримку визначає значення ваги ризику експозиції згідно з вимогами розділу III цього Положення щодо експозиції без кредитного рейтингу.

Банк має право застосувати визначений із застосуванням припущення про неявну державну підтримку кредитний рейтинг за одночасного дотримання таких умов:

1) банк-контрагент перебуває у власності центрального уряду / регіонального уряду / органу місцевого самоврядування країни реєстрації такого банку та отримує від них фінансову підтримку, достатню для забезпечення виконання зобов'язань перед його кредиторами;

2) немає кредитних рейтингів експозиції / банку-контрагента / іншого фінансового інструменту банку-контрагента, ніж ті, що визначені із застосуванням припущення про неявну державну підтримку.

46. Банк у разі наявності в контрагента ознак високого кредитного ризику, визначених згідно з розділом XVII Положення № 351, визначає значення ваги ризику експозиції не нижче (не краще), ніж значення ваги ризику, визначене для такої експозиції згідно з вимогами розділу III цього Положення щодо експозиції без кредитного рейтингу.

III. Визначення значень ваг ризику експозицій

6. Визначення значення ваги ризику експозиції щодо центрального уряду / центрального банку

47. Банк визначає значення ваги ризику експозиції щодо центрального уряду / центрального банку на підставі ступеня її кредитної якості згідно з таблицею 1.

Ступінь кредитної якості експозиції визначається банком згідно з вимогами розділу II цього Положення на підставі одного з таких рейтингів:

- 1) довгострокового кредитного рейтингу експозиції;
- 2) довгострокового кредитного рейтингу центрального уряду / центрального банку;
- 3) довгострокового кредитного рейтингу іншого фінансового інструменту центрального уряду / центрального банку.

Таблиця 1

№ з/п	Вага ризику	Ступінь кредитної якості експозиції					
		1	2	3	4	5	6
1	2	3	4	5	6	7	8
1	Значення ваги ризику	0%	20%	50%	100%	100%	150%

48. Банк визначає значення ваги ризику експозиції щодо центрального уряду / центрального банку без кредитного рейтингу (немає одночасно всіх кредитних рейтингів, зазначених у підпунктах 1–3 пункту 47 глави 6 розділу III цього Положення) в розмірі 100%.

49. Банк має право визначити значення ваги ризику в розмірі 0% стосовно експозиції щодо:

- 1) Європейського центрального банку;
- 2) центрального уряду / центрального банку країни ЄС – якщо експозиція номінована та профінансована у національній валюті країни такого центрального уряду / центрального банку;
- 3) Уряду України / Національного банку – якщо експозиція номінована та профінансована у гривні.

50. Банк має право застосувати до експозиції щодо центрального уряду / центрального банку країни з регулюванням, що є еквівалентним регулюванню ЄС стосовно експозицій щодо центральних урядів, значення ваги ризику експозиції, встановлене регулятором цієї країни, за одночасного дотримання таких умов:

1) встановлене регулятором країни значення ваги ризику експозиції щодо центрального уряду / центрального банку є нижчим (кращим), ніж значення ваги ризику, визначене для такої експозиції згідно з пунктами 47, 48 глави 6 розділу III цього Положення;

2) експозиція щодо центрального уряду / центрального банку номінована та профінансована в національній валюті цієї країни.

51. Банк для застосування вимог підпунктів 2, 3 пункту 49, підпункту 2 пункту 50 глави 6 розділу III цього Положення визначає експозицію профінансованою у відповідній валюті згідно з порядком визначення експозиції профінансованою у відповідній валюті, визначеним у додатку 4 до цього Положення.

52. Банк визначає значення ваги ризику дефолтної експозиції щодо центрального уряду / центрального банку відповідно до глави 14 розділу III цього Положення.

7. Визначення значення ваги ризику експозиції щодо регіонального уряду / органу місцевого самоврядування

53. Банк визначає значення ваги ризику експозиції щодо регіонального уряду / органу місцевого самоврядування на підставі ступеня її кредитної якості згідно з таблицею 2.

Ступінь кредитної якості експозиції визначається банком згідно з вимогами розділу II цього Положення на підставі одного з таких рейтингів:

1) довгострокового кредитного рейтингу експозиції;

2) довгострокового кредитного рейтингу регіонального уряду / органу місцевого самоврядування;

3) довгострокового кредитного рейтингу іншого фінансового інструменту регіонального уряду / органу місцевого самоврядування.

Таблиця 2

№ з/п	Вага ризику	Ступінь кредитної якості експозиції					
		1	2	3	4	5	6
1	2	3	4	5	6	7	8
1	Значення ваги ризику	20%	50%	50%	100%	100%	150%

54. Банк, якщо немає одночасно всіх кредитних рейтингів, зазначених у підпунктах 1–3 пункту 53 глави 7 розділу III цього Положення, визначає значення ваги ризику експозиції щодо регіонального уряду / органу місцевого самоврядування на підставі ступеня її кредитної якості згідно з таблицею 3.

Ступінь кредитної якості експозиції визначається банком згідно з вимогами розділу II цього Положення на підставі довгострокового кредитного рейтингу центрального уряду, регіонального уряду, органу місцевого самоврядування.

Таблиця 3

№ з/п	Вага ризику	Ступінь кредитної якості експозиції					
		1	2	3	4	5	6
1	2	3	4	5	6	7	8
1	Значення ваги ризику	20%	50%	100%	100%	100%	150%

55. Банк визначає значення ваги ризику експозиції щодо регіонального уряду / органу місцевого самоврядування без кредитного рейтингу (немає одночасно всіх кредитних рейтингів, зазначених у підпунктах 1–3 пункту 53 та пункті 54 глави 7 розділу III цього Положення) у розмірі 100%.

56. Банк має право визначити значення ваги ризику в розмірі 20% стосовно експозиції щодо:

1) регіонального уряду / органу місцевого самоврядування країни ЄС – якщо експозиція номінована та профінансована в національній валюті країни такого регіонального уряду / органу місцевого самоврядування;

2) органу місцевого самоврядування України – якщо експозиція номінована та профінансована в гривні.

57. Банк має право для експозиції щодо регіонального уряду / органу місцевого самоврядування країни з регулюванням, що є еквівалентним регулюванню ЄС для експозицій щодо центральних урядів, застосувати значення ваги ризику експозиції, встановлене регулятором цієї країни, але не нижче (не краще), ніж 20%, за одночасного дотримання таких умов:

1) встановлене регулятором країни значення ваги ризику експозиції щодо регіонального уряду / органу місцевого самоврядування є нижчим (кращим), ніж значення ваги ризику, визначене згідно з пунктами 53–55 глави 7 розділу III цього Положення;

2) експозиція щодо регіонального уряду / органу місцевого самоврядування номінована та профінансована в національній валюті країни такого регіонального уряду / органу місцевого самоврядування.

58. Банк для застосування вимог пунктів 56, 57 глави 7 розділу III цього Положення визначає експозицію профінансованою у відповідній валюті згідно з порядком визначення експозиції профінансованою у відповідній валюті, встановленим у додатку 4 до цього Положення.

59. Банк має право визначати значення ваги ризику експозиції щодо регіонального уряду / органу місцевого самоврядування із застосуванням вимог глави 6 розділу III цього Положення до експозицій щодо центрального уряду країни такого регіонального уряду / органу місцевого самоврядування за дотримання таких умов:

1) для експозиції щодо регіонального уряду / органу місцевого самоврядування країни ЄС – регіональний уряд / орган місцевого самоврядування включений до оприлюдненого на сторінках офіційного Інтернет-представництва ЕВА переліку регіональних урядів / органів місцевого самоврядування, експозиції щодо яких можуть розглядатись як експозиції щодо центрального уряду;

2) для експозиції щодо регіонального уряду / органу місцевого самоврядування країни з регулюванням, що є еквівалентним регулюванню ЄС стосовно експозицій щодо центральних урядів, – за одночасного дотримання таких вимог:

встановлене регулятором країни такого регіонального уряду / органу місцевого самоврядування значення ваги ризику експозиції за фінансовим інструментом регіонального уряду / органу місцевого самоврядування цієї країни дорівнює значенню ваги ризику експозиції за фінансовим інструментом центрального уряду такої країни і такий фінансовий інструмент за своєю економічною суттю є аналогічним до фінансового інструменту регіонального уряду / органу місцевого самоврядування згідно з критеріями, визначеними у внутрішньобанківському положенні;

регіональний уряд / орган місцевого самоврядування наділений повноваженнями з отримання податків;

центральним урядом надано гарантійні зобов'язання, що зменшують ризик невиконання фінансових зобов'язань, взятих на себе регіональним урядом / органом місцевого самоврядування.

60. Банк визначає значення ваги ризику дефолтної експозиції щодо регіонального уряду / органу місцевого самоврядування відповідно до глави 14 розділу III цього Положення.

8. Визначення значення ваги ризику експозиції щодо юридичної особи публічного права

61. Банк визначає значення ваги ризику експозиції щодо юридичної особи публічного права на підставі ступеня її кредитної якості згідно з таблицею 4.

Ступінь кредитної якості експозиції визначається банком згідно з вимогами розділу II цього Положення на підставі одного з таких рейтингів:

- 1) довгострокового кредитного рейтингу експозиції;
- 2) довгострокового кредитного рейтингу юридичної особи публічного права;
- 3) довгострокового кредитного рейтингу іншого фінансового інструменту юридичної особи публічного права.

Таблиця 4

№ з/п	Вага ризику	Ступінь кредитної якості експозиції					
		1	2	3	4	5	6
1	2	3	4	5	6	7	8
1	Значення ваги ризику	20%	30%	50%	100%	100%	150%

62. Банк, якщо немає одночасно всіх кредитних рейтингів, зазначених у підпунктах 1–3 пункту 61 глави 8 розділу III цього Положення, визначає значення ваги ризику експозиції щодо юридичної особи публічного права на підставі ступеня її кредитної якості згідно з таблицею 5.

Ступінь кредитної якості експозиції визначається банком згідно з вимогами розділу II цього Положення на підставі довгострокового кредитного рейтингу центрального уряду юридичної особи публічного права.

Таблиця 5

№ з/п	Вага ризику	Ступінь кредитної якості експозиції					
		1	2	3	4	5	6
1	2	3	4	5	6	7	8
1	Значення ваги ризику	20%	50%	100%	100%	100%	150%

63. Банк визначає значення ваги ризику для експозиції без кредитного рейтингу (немає одночасно всіх кредитних рейтингів, зазначених у підпунктах 1–3 пункту 61 та пункті 62 глави 8 розділу III цього Положення) в розмірі 100% для експозиції щодо:

1) юридичної особи публічного права України;

2) іноземної юридичної особи публічного права, що зареєстрована в країні ЄС або в країні з регулюванням, що є еквівалентним регулюванню ЄС стосовно експозицій щодо центральних урядів.

64. Банк визначає значення ваги ризику експозиції щодо іноземної юридичної особи публічного права іншої країни, ніж країна ЄС або країна з регулюванням, що є еквівалентним регулюванню ЄС стосовно експозицій щодо центральних урядів:

1) у розмірі 100%;

2) у розмірі 150% – якщо в разі застосування кредитних рейтингів згідно з пунктами 61, 62 глави 8 розділу III цього Положення визначено ступінь кредитної якості експозиції б.

65. Банк має право визначити значення ваги ризику в розмірі 20% для експозиції щодо юридичної особи публічного права України / іноземної юридичної особи публічного права, що зареєстрована в країні ЄС, за умови, що початковий строк погашення експозиції становить не більше ніж 90 календарних днів (включно).

66. Банк має право визначити значення ваги ризику експозиції щодо юридичної особи публічного права із застосуванням вимог глав 6, 7 розділу III цього Положення стосовно експозиції щодо центрального уряду / регіонального уряду / органу місцевого самоврядування країни реєстрації юридичної особи публічного права за дотримання однієї з таких умов:

1) для експозиції щодо іноземної юридичної особи публічного права, зареєстрованої в країні ЄС, – іноземна юридична особа публічного права включена до оприлюдненого на сторінках офіційного Інтернет-представництва ЕВА переліку юридичних осіб публічного права ЄС, експозиції щодо яких можуть розглядатись як експозиції щодо центрального уряду / регіонального уряду / органу місцевого самоврядування;

2) для експозиції щодо іноземної юридичної особи публічного права, зареєстрованої в країні з регулюванням, що є еквівалентним регулюванню ЄС стосовно експозицій щодо центральних урядів, – за одночасного дотримання таких вимог:

встановлене регулятором країни такої іноземної юридичної особи публічного права значення ваги ризику експозиції за фінансовим інструментом юридичної особи публічного права цієї країни дорівнює значенню ваги ризику експозиції за фінансовим інструментом центрального уряду / регіонального уряду / органу місцевого самоврядування такої країни і такий фінансовий інструмент за своєю економічною сутністю є аналогічним до фінансового інструменту іноземної особи юридичного права згідно з критеріями, визначеними у внутрішньобанківському положенні;

центральним урядом надано гарантійні зобов'язання, що зменшують ризик невиконання фінансових зобов'язань, взятих на себе іноземною юридичною особою публічного права;

3) для експозиції щодо юридичної особи публічного права України – юридична особа публічного права має встановлені на законодавчому рівні гарантійні зобов'язання Уряду України / органу місцевого самоврядування України, що зменшують ризик невиконання фінансових зобов'язань, взятих на себе такою юридичною особою публічного права України.

67. Банк визначає значення ваги ризику дефолтної експозиції щодо юридичної особи публічного права відповідно до глави 14 розділу III цього Положення.

9. Визначення значення ваги ризику експозиції щодо багатостороннього банку розвитку, міжнародної організації

68. Банк визначає значення ваги ризику експозиції щодо:

1) багатостороннього банку розвитку, який визначений у параграфі 2 статті 117 Регламенту ЄС № 575, – у розмірі 0%;

2) багатостороннього банку розвитку, який не визначений у параграфі 2 статті 117 Регламенту ЄС № 575, – у розмірі, визначеному згідно з пунктами 69, 70 глави 9 розділу III цього Положення.

69. Банк визначає значення ваги ризику експозиції щодо багатостороннього банку розвитку на підставі ступеня її кредитної якості згідно з таблицею 6.

Ступінь кредитної якості експозиції визначається банком згідно з вимогами розділу II цього Положення на підставі одного з таких рейтингів:

- 1) довгострокового кредитного рейтингу експозиції;
- 2) довгострокового кредитного рейтингу багатостороннього банку розвитку;
- 3) довгострокового кредитного рейтингу іншого фінансового інструменту багатостороннього банку розвитку.

Таблиця 6

№ з/п	Вага ризику	Ступінь кредитної якості експозиції					
		1	2	3	4	5	6
1	2	3	4	5	6	7	8
1	Значення ваги ризику	20%	30%	50%	100%	100%	150%

70. Банк визначає значення ваги ризику експозиції щодо багатостороннього банку розвитку без кредитного рейтингу (немає одночасно всіх кредитних рейтингів, зазначених у підпунктах 1–3 пункту 69 глави 9 розділу III цього Положення) у розмірі 50%.

71. Банк визначає значення ваги ризику експозиції щодо міжнародної організації, яка визначена в статті 118 Регламенту ЄС № 575, у розмірі 0%.

72. Банк визначає значення ваги ризику дефолтної експозиції щодо багатостороннього банку розвитку, міжнародної організації відповідно до глави 14 розділу III цього Положення.

10. Визначення значення ваги ризику експозиції щодо банку-контрагента

73. Банк визначає значення ваги ризику експозиції щодо банку-контрагента, що зареєстрований в:

- 1) Україні / країні ЄС / країні з регулюванням, що є еквівалентним регулюванню ЄС стосовно експозицій щодо банків, – відповідно до пунктів 74–79 глави 10 розділу III цього Положення;
- 2) іншій країні, – відповідно до глави 11 розділу III цього Положення.

74. Банк визначає значення ваги ризику експозиції щодо банку-контрагента, яка має початковий строк погашення до 365 календарних днів (включно), на підставі ступеня її кредитної якості згідно з таблицею 7.

Ступінь кредитної якості експозиції визначається банком згідно з вимогами розділу II цього Положення на підставі короткострокового кредитного рейтингу такої експозиції.

Таблиця 7

№ з/п	Вага ризику	Ступінь кредитної якості експозиції			
		1	2	3	4
1	2	3	4	5	6
1	Значення ваги ризику	20%	50%	100%	150%

75. Банк, якщо немає короткострокового кредитного рейтингу експозиції, має право визначати значення ваги ризику експозиції щодо банку-контрагента, яка має початковий строк погашення до 90 календарних днів (включно), на підставі ступеня її кредитної якості згідно з таблицею 8, за умови, що для жодної короткострокової експозиції щодо банку-контрагента згідно з пунктом 74 глави 10 розділу III цього Положення не визначено значення ваги ризику вище (гірше), ніж значення ваги ризику, визначене згідно з таблицею 8.

Ступінь кредитної якості експозиції визначається банком згідно з вимогами розділу II цього Положення на підставі довгострокового кредитного рейтингу банку-контрагента.

Таблиця 8

№ з/п	Вага ризику	Ступінь кредитної якості експозиції					
		1	2	3	4	5	6
1	2	3	4	5	6	7	8
1	Значення ваги ризику	20%	20%	20%	50%	50%	150%

76. Банк для експозиції, що не відповідає вимогам пунктів 74, 75 глави 10 розділу III цього Положення, визначає значення ваги ризику експозиції щодо банку-контрагента на підставі ступеня її кредитної якості згідно з таблицею 9.

Ступінь кредитної якості експозиції визначається банком згідно з вимогами розділу II цього Положення на підставі одного з таких рейтингів:

- 1) довгострокового кредитного рейтингу експозиції;
- 2) довгострокового кредитного рейтингу банку-контрагента;

3) довгострокового кредитного рейтингу іншого фінансового інструменту банку-контрагента.

Таблиця 9

№ з/п	Вага ризику	Ступінь кредитної якості експозиції					
		1	2	3	4	5	6
1	2	3	4	5	6	7	8
1	Значення ваги ризику	20%	30%	50%	100%	100%	150%

77. Банк, якщо немає одночасно всіх кредитних рейтингів, зазначених у підпунктах 1–3 пункту 76 глави 10 розділу III цього Положення, визначає значення ваги ризику експозиції щодо банку-контрагента на підставі ступеня її кредитної якості згідно з таблицею 10.

Ступінь кредитної якості експозиції визначається банком згідно з вимогами розділу II цього Положення на підставі довгострокового кредитного рейтингу центрального уряду країни реєстрації банку-контрагента.

Таблиця 10

№ з/п	Вага ризику	Ступінь кредитної якості експозиції					
		1	2	3	4	5	6
1	2	3	4	5	6	7	8
1	Значення ваги ризику	20%	50%	100%	100%	100%	150%

78. Банк визначає значення ваги ризику експозиції щодо банку-кореспондента без кредитного рейтингу (немає одночасно всіх кредитних рейтингів, зазначених у підпунктах 1–3 пункту 76 та пункті 77 глави 10 розділу III цього Положення) у розмірі:

1) 20% – якщо початковий строк погашення експозиції становить до 90 календарних днів (включно);

2) 50% – якщо експозиція є експозицією за операцією з торговельного фінансування та початковий строк погашення експозиції становить до 365 календарних днів (включно);

3) 100% – для іншої експозиції.

79. Банк визначає значення ваги ризику експозиції щодо банку-контрагента, яка є:

1) дефолтною експозицією, – відповідно до глави 14 розділу III цього Положення;

2) вкладенням в інструмент капіталу / інструмент субординованого боргу, – відповідно до глави 15 розділу III цього Положення;

3) дебіторською заборгованістю з придбання необоротних активів, – відповідно до глави 17 розділу III цього Положення.

11. Визначення значення ваги ризику експозиції щодо суб'єкта господарювання

80. Банк визначає значення ваги ризику експозиції щодо суб'єкта господарювання, яка має початковий строк погашення до 365 календарних днів (включно), на підставі ступеня її кредитної якості згідно з таблицею 11.

Ступінь кредитної якості експозиції визначається банком згідно з вимогами розділу II цього Положення на підставі короткострокового кредитного рейтингу експозиції.

Таблиця 11

№ з/п	Вага ризику	Ступінь кредитної якості експозиції			
		1	2	3	4
1	2	3	4	5	6
1	Значення ваги ризику	20%	50%	100%	150%

81. Банк визначає значення ваги ризику експозиції щодо суб'єкта господарювання, яка має початковий строк погашення понад 365 календарних днів, на підставі ступеня її кредитної якості згідно з таблицею 12.

Ступінь кредитної якості експозиції визначається банком згідно з вимогами розділу II цього Положення на підставі одного з таких рейтингів:

1) довгострокового кредитного рейтингу експозиції;

2) довгострокового кредитного рейтингу суб'єкта господарювання;

3) довгострокового кредитного рейтингу іншого фінансового інструменту суб'єкта господарювання.

Таблиця 12

№ з/п	Вага ризику	Ступінь кредитної якості експозиції					
		1	2	3	4	5	6
1	2	3	4	5	6	7	8
1	Значення ваги ризику	20%	50%	75%	100%	150%	150%

82. Банк визначає значення ваги ризику щодо суб'єкта господарювання без кредитного рейтингу (немає одночасно всіх кредитних рейтингів, зазначених у підпунктах 1–3 пункту 81 глави 11 розділу III цього Положення) у розмірі 100%.

83. Банк визначає значення ваги ризику експозиції щодо суб'єкта господарювання, яка є:

1) дефолтною експозицією, – відповідно до глави 14 розділу III цього Положення;

2) вкладенням в інструмент капіталу / субординований борг, – відповідно до глави 15 розділу III цього Положення;

3) дебіторською заборгованістю з придбання необоротних активів, – відповідно до глави 17 розділу III цього Положення.

12. Визначення значення ваги ризику для роздрібною експозиції

84. Банк визначає експозицію щодо фізичної особи або суб'єкта МСП роздрібною експозицією.

85. Банк визначає значення ваги ризику експозиції щодо фізичної особи в розмірі 100%, крім випадків, визначених у пункті 91 глави 12 розділу III цього Положення.

86. Банк визначає значення ваги ризику експозиції щодо суб'єкта МСП, крім експозицій за операціями з цінними паперами та деривативами, у розмірі 75%, якщо одночасно дотримуються такі умови:

1) сукупний валовий розмір експозицій банку та учасників КІП щодо суб'єкта МСП та щодо групи пов'язаних з таким суб'єктом МСП контрагентів не перевищує 48 млн грн (абсолютний граничний розмір експозицій).

Банк визначає сукупний валовий розмір експозицій банку та учасників КІП щодо суб'єкта МСП та щодо групи пов'язаних з таким суб'єктом МСП контрагентів за всіма експозиціями, включаючи дефолтні експозиції (включаючи дефолтні експозиції, забезпечені житловою нерухомістю), експозиції за операціями з цінними паперами і деривативами, крім експозицій, забезпечених житловою нерухомістю;

2) валовий розмір експозицій банку щодо суб'єкта МСП не перевищує 0,2% від сукупного валового розміру експозицій банку щодо всіх суб'єктів МСП, щодо яких дотримано умову, визначену в підпункті 1 пункту 86 глави 12 розділу III цього Положення (відносне граничне значення експозицій).

Банк визначає валовий розмір експозицій банку щодо суб'єкта МСП за всіма експозиціями, крім дефолтних експозицій (включаючи дефолтні експозиції, забезпечені житловою нерухомістю), експозицій за операціями з цінними паперами і деривативами, експозицій, забезпечених житловою нерухомістю.

87. Банк визначає перелік суб'єктів МСП, до експозицій яких застосовується значення ваги ризику 75% (далі – перелік суб'єктів МСП), згідно з порядком, установленим у додатку 5 до цього Положення, та оновлює його з періодичністю, визначеною у внутрішньобанківському положенні, але не рідше одного разу на квартал.

88. Банк невідкладно припиняє застосування значення ваги ризику 75% для експозицій щодо суб'єкта МСП та виключає його з переліку суб'єктів МСП, якщо виконується одна з таких умов:

1) сукупний валовий розмір експозицій банку та учасників КІП щодо суб'єкта МСП та щодо групи пов'язаних з таким суб'єктом МСП контрагентів перевищує абсолютний граничний розмір експозицій, який встановлений у підпункті 1 пункту 86 глави 12 розділу III цього Положення;

2) валовий розмір експозицій банку щодо суб'єкта МСП перевищує відносне граничне значення експозицій, яке встановлене в підпункті 2 пункту 86 глави 12 розділу III цього Положення та визначене банком під час останнього оновлення переліку суб'єктів МСП.

89. Банк з метою розрахунку сукупного валового розміру експозицій щодо суб'єкта МСП та щодо групи пов'язаних з таким суб'єктом МСП контрагентів перед банком та учасниками КІП у внутрішньобанківському положенні визначає:

1) процедури, порядок та періодичність отримання інформації про експозиції банку та учасників КІП щодо суб'єкта МСП, щодо юридичних осіб, що входять до групи пов'язаних із суб'єктом МСП контрагентів, включаючи її своєчасне врахування для забезпечення дотримання вимог пункту 88 глави 12 розділу III цього Положення;

2) методичку, порядок та періодичність розрахунку валового розміру експозицій та відносного розміру експозицій банку та учасників КІП щодо суб'єкта МСП та щодо групи пов'язаних із суб'єктом МСП контрагентів.

90. Банк визначає значення ваги ризику експозиції щодо фізичної особи, яка є:

1) експозицією, забезпеченою житловою нерухомістю, – відповідно до глави 13 розділу III цього Положення;

2) дефолтною експозицією, – відповідно до глави 14 розділу III цього Положення;

3) дебіторською заборгованістю з придбання необоротних активів, – відповідно до глави 17 розділу III цього Положення.

91. Банк визначає значення ваги ризику експозиції щодо суб'єкта МСП, яка є:

1) експозицією, що не відповідає вимогам пункту 86 глави 12 розділу III цього Положення, – відповідно до глави 11 розділу III цього Положення;

2) експозицією, забезпеченою житловою нерухомістю, – відповідно до глави 13 розділу III цього Положення;

3) дефолтною експозицією, – відповідно до глави 14 розділу III цього Положення;

4) вкладенням в інструмент капіталу / субординований борг, – відповідно до глави 15 розділу III цього Положення;

5) дебіторською заборгованістю з придбання необоротних активів, – відповідно до глави 17 розділу III цього Положення.

13. Визначення значення ваги ризику експозиції, забезпеченої житловою нерухомістю

92. Банк визначає значення ваги ризику 45% для експозиції (частини експозиції), забезпеченої житловою нерухомістю, за одночасного дотримання таких умов:

1) забезпечення у формі житлової нерухомості відповідає принципам прийнятності забезпечення, визначеним у пункті 107 розділу X Положення № 351;

2) валовий розмір експозиції (частини експозиції) не перевищує 80% ринкової (справедливої) вартості житлової нерухомості;

3) немає суттєвого впливу платоспроможності контрагента на ринкову (справедливу) вартість житлової нерухомості;

4) контрагент спроможний забезпечувати виконання зобов'язань перед банком незалежно від доходів, отриманих ним від житлової нерухомості, яка надана в забезпечення;

5) правочин щодо забезпечення:

є дійсним, законним та обов'язковим до виконання відповідно до норм права, які застосовуються до правочину, що підтверджується актуальним обґрунтованим юридичним висновком;

містить усі необхідні повноваження банку щодо звернення стягнення на забезпечення у формі житлової нерухомості та подальшої його реалізації в разі невиконання контрагентом своїх зобов'язань за правочином щодо експозиції.

93. Банк з метою визначення дотримання умов, зазначених у підпунктах 3, 4 пункту 92 глави 13 розділу III цього Положення, у внутрішньобанківському положенні встановлює:

1) процедури, методику та порядок оцінки впливу платоспроможності контрагента на ринкову (справедливу) вартість житлової нерухомості та критерії суттєвості такого впливу;

2) процедури, методику та порядок оцінки спроможності контрагента забезпечувати виконання зобов'язань перед банком незалежно від доходів, отриманих ним від житлової нерухомості, яка надана в забезпечення.

94. Банк визначає значення ваги ризику експозиції, забезпеченої житловою нерухомістю, у разі недотримання умов пункту 92 глави 13 розділу III цього Положення:

1) у розмірі 100% – якщо валовий розмір експозиції (частини експозиції) не перевищує 100% ринкової (справедливої) вартості житлової нерухомості;

2) у розмірі, визначеному згідно з главами 11, 12 розділу III цього Положення, – якщо валовий розмір експозиції (частини експозиції) перевищує 100% ринкової (справедливої) вартості житлової нерухомості.

95. Банк визначає значення ваги ризику дефолтної експозиції, забезпеченої житловою нерухомістю, відповідно до глави 14 розділу III цього Положення.

14. Визначення значення ваги ризику дефолтної експозиції

96. Банк визначає значення ваги ризику дефолтної експозиції, крім дефолтної експозиції, яка повністю забезпечена житловою нерухомістю, у розмірі:

1) 150% – якщо на дату розрахунку експозиції, зваженої за кредитним ризиком, сукупна сума коригування вартості фінансового інструменту на розмір очікуваних збитків є меншою, ніж 20% від сукупної суми валового розміру дефолтної експозиції та суми боргу контрагента за правочином, яка списана банком за рахунок резерву, та яка обліковується за позабалансовим рахунком відповідно до Інструкції № 14;

2) 100% – якщо на дату розрахунку експозиції, зваженої за кредитним ризиком, сукупна сума коригування вартості фінансового інструменту на розмір очікуваних збитків дорівнює або є більшою, ніж 20% сукупної суми валового розміру дефолтної експозиції та суми боргу контрагента за правочином, яка списана банком за рахунок резерву, та яка обліковується за позабалансовим рахунком відповідно до Інструкції № 14.

Приклади визначення значень ваг ризику дефолтних експозицій наведено в додатку 6 до цього Положення.

97. Банк визначає сукупну суму коригування вартості фінансового інструменту на розмір очікуваних збитків як суму таких величин:

1) суми оціночного резерву під очікувані кредитні збитки за фінансовим інструментом:

що обліковується за балансовим рахунком з обліку резервів відповідно до Інструкції № 14;

за рахунок якого було списано у збиток частину валового розміру дефолтної експозиції, що обліковується за позабалансовим рахунком відповідно до Інструкції № 14;

2) очікуваних кредитних збитків, що обліковуються за балансовим рахунком з обліку дисконтів відповідно до Інструкції № 14, якщо такі кредитні збитки не обліковуються за рахунком резерву;

3) уцінки фінансового інструменту, що обліковується за балансовим рахунком з обліку уцінки відповідно до Інструкції № 14.

98. Банк визначає значення ваги ризику дефолтної експозиції, яка забезпечена житловою нерухомістю відповідно до вимог пункту 92, 93 глави 13 розділу III цього Положення, у розмірі 100% без урахування вимог пункту 96 глави 14 розділу III цього Положення.

Банк під час визначення рівня забезпечення дефолтної експозиції житловою нерухомістю згідно з підпунктом 2 пункту 92 глави 13 розділу III цього Положення бере до розрахунку ринкову вартість (справедливу) житлової нерухомості в обсязі, встановленому в пункті 120 розділу X Положення № 351.

15. Визначення значення ваги ризику експозиції за інструментом капіталу, інструментом субординованого боргу, цінними паперами інституту спільного інвестування

99. Банк визначає значення ваги ризику експозиції за:

1) інструментом капіталу в розмірі:

250% – якщо інструмент капіталу включений до біржового списку фондової біржі;

1 000% – якщо інструмент капіталу не включений до біржового списку фондової біржі;

2) інструментом субординованого боргу – у розмірі 150%;

3) цінними паперами інституту спільного інвестування – у розмірі 1 000%.

100. Банк для цілей застосування підпункту 1 пункту 99 глави 15 розділу III цього Положення до інструменту капіталу відносить:

1) фінансовий інструмент, який є інструментом капіталу відповідно до Міжнародного стандарту бухгалтерського обліку 32 “Фінансові інструменти: подання”;

2) фінансовий інструмент, характеристики якого є аналогічними до характеристик інструменту основного капіталу 1 рівня, додаткового капіталу 1 рівня банку, установленими в Положенні № 196, згідно з критеріями, визначеними у внутрішньобанківському положенні;

3) фінансовий інструмент, який передбачає виконання зобов’язання та умови випуску якого містять щонайменше одну з таких умов:

емітент має право відстрочити виконання зобов’язання за фінансовим інструментом на невизначений строк;

емітент має право або обов’язок виконати зобов’язання за фінансовим інструментом шляхом емісії фіксованої кількості акцій;

емітент має право або обов’язок виконати зобов’язання за фінансовим інструментом шляхом емісії змінної кількості акцій, та за інших однакових умов зміна вартості зобов’язання за фінансовим інструментом пропорційна до зміни вартості фіксованої кількості акцій емітента;

утримувач фінансового інструменту має право вимагати від емітента такого інструменту виконання зобов’язання шляхом його обміну на акції емітента;

4) фінансовий інструмент, який визнаний банком у бухгалтерському обліку внаслідок обміну боргу контрагента на його акції (англійською мовою debt-equity swap) у процесі реструктуризації такого боргу.

101. Банк не відносить до інструментів капіталу цінні папери інститутів спільного інвестування.

102. Банк для цілей застосування підпункту 2 пункту 99 глави 15 розділу III цього Положення до інструментів субординованого боргу відносить:

1) субординований борг та інший фінансовий інструмент, пріоритетність задоволення вимог за яким відповідно до законодавства про банкрутство та умов правочину є нижчою, ніж пріоритетність задоволення вимог кредиторів за незабезпеченим звичайним фінансовим інструментом контрагента згідно з умовами правочину та нормами законодавства про банкрутство;

2) фінансовий інструмент капіталу, який відповідно до вимог регулятора, що здійснює регулювання діяльності емітента такого інструменту, визнається інструментом капіталу, крім тих, що зазначені в пункті 100 глави 15 розділу III цього Положення.

16. Визначення значення ваги ризику експозиції щодо центрального контрагента

103. Банк визначає значення ваги ризику експозиції за операцією з деривативом, операцією репо / зворотного репо згідно з главою 16 розділу III цього Положення, якщо банк під час здійснення такої операції виступає:

- 1) учасником клірингу та діє:
 - у власних інтересах;
 - в інтересах клієнта;
- 2) клієнтом учасника клірингу.

104. Банк, який виступає як учасник клірингу, визначає значення ваги ризику торгової експозиції щодо центрального контрагента за операцією у розмірі:

1) 0% – за операцією, що здійснюється в інтересах клієнта, та якщо банк згідно з укладеним з клієнтом правочином не зобов'язаний відшкодувати клієнту збитки в разі дефолту центрального контрагента;

2) 2% – за операцією, що здійснюється банком:

- у власних інтересах;
- в інтересах клієнта, та якщо банк згідно з укладеним з клієнтом правочином зобов'язаний відшкодувати клієнту збитки в разі дефолту центрального контрагента.

105. Банк, який виступає клієнтом учасника клірингу, визначає значення ваги ризику торгової експозиції щодо учасника клірингу за операцією з центральним контрагентом, яка здійснюється таким учасником клірингу в інтересах банку, у розмірі 2% за одночасного дотримання таких умов:

1) права, зобов'язання та активи банку за операцією з учасником клірингу відокремлені на рівні учасника клірингу та на рівні центрального контрагента від прав, зобов'язань та активів інших клієнтів учасника клірингу та в результаті такого відокремлення права та активи банку захищені в разі неплатоспроможності або банкрутства учасника клірингу та / або інших клієнтів учасника клірингу;

2) норми законодавства, які застосовуються під час здійснення операцій, та умови правочину, укладеного між банком та учасником клірингу, забезпечують в разі неплатоспроможності або банкрутства учасника клірингу передавання

прав, зобов'язань та активів банку іншому учаснику клірингу за їх ринковою вартістю впродовж періоду ризику маржі (ліквідаційного періоду), який встановлений у такому правочині, та становить не більше:

п'яти робочих днів – для операції банку з учасником клірингу;

10 робочих днів – для операції учасника клірингу з центральним контрагентом;

3) процедури внутрішнього контролю банку забезпечують моніторинг та своєчасну оцінку дотримання вимог, установлених у підпунктах 1, 2 пункту 105 розділу 16 глави III цього Положення, з урахуванням змін, внесених до правочину, та норм права, що застосовуються до правочину;

4) юридичний висновок є актуальним на дату розрахунку експозиції, зваженої за кредитним ризиком, та підтверджує:

дотримання вимог, установлених у підпунктах 1, 2 пункту 105 глави 16 розділу III цього Положення;

законність і дійсність правочину, укладеного між банком та учасником клірингу, та його обов'язкове виконання відповідно до норм права, що застосовуються до правочину.

106. Банк, який виступає клієнтом учасника клірингу, має право визначити значення ваги ризику торгової експозиції щодо учасника клірингу за операцією з центральним контрагентом, яка здійснюється таким учасником клірингу в інтересах банку-клієнта, у розмірі 4%, якщо дотримано умови підпунктів 2–4 пункту 105 розділу 16 глави III цього Положення.

107. Банк, який виступає учасником клірингу, має право визначати значення ваги ризику за позабалансовим зобов'язанням, що виникає за правочином щодо передавання банку прав, зобов'язань клієнта іншого учасника клірингу відповідно до вимог підпункту 2 пункту 105 розділу 16 глави III цього Положення, у розмірі 0%.

108. Банк, який виступає учасником клірингу та діє у власних інтересах / інтересах клієнта, банк, який виступає клієнтом учасника клірингу, визначає значення ваги ризику експозиції за внеском до гарантійного фонду центрального контрагента в розмірі 2%, крім випадку, зазначеного в пункті 110 розділу 16 глави III цього Положення.

Банк, який виступає учасником клірингу, визначає значення ваги ризику в розмірі 0% для позабалансових зобов'язань, які пов'язані з додатковими обов'язками учасників клірингу, встановленими в межах системи управління ризиками, включаючи внесення додаткового внеску до гарантійного фонду в разі дефолту учасника (учасників) клірингу (непрофінансовані внески).

109. Банк, який виступає учасником клірингу та діє у власних інтересах / інтересах клієнта, банк, який виступає клієнтом учасника клірингу, не застосовує вимог пунктів 103–108 глави 16 розділу III цього Положення для визначення значення ваги ризику торгової експозиції щодо центрального контрагента / учасника клірингу за операцією, розрахунки за якою здійснюються грошовими коштами, борговим цінним папером, інструментом власного капіталу, за валютною / товарною операцією на умовах спот, крім операції репо / зворотного репо.

Банк включає таку торгову експозицію до розрахунку мінімального розміру ризику розрахунку згідно з Положенням про порядок визначення банками України та банківськими групами мінімального розміру ризику розрахунку, затвердженим постановою Правління Національного банку України від 23 грудня 2024 року № 158.

110. Банк, який виступає учасником клірингу та діє у власних інтересах / інтересах клієнта, банк, який виступає клієнтом учасника клірингу, визначає значення ваги ризику експозиції в розмірі 0% за внесками до гарантійного фонду центрального контрагента для забезпечення виконання розрахунків за операціями, зазначеними в пункті 108 глави 16 розділу III цього Положення.

111. Банк, який виступає учасником клірингу та діє у власних інтересах / інтересах клієнта, банк, який виступає клієнтом учасника клірингу, визначає значення ваги ризику експозиції щодо центрального контрагента / учасника клірингу за операцією іншою, ніж операція з деривативом, операція репо / зворотного репо та операція, зазначена в абзаці другому пункту 108 глави 16 розділу III цього Положення, згідно з вимогами глави 10 розділу III цього Положення.

112. Банк, який виступає клієнтом учасника клірингу, визначає значення ваги ризику торгової експозиції щодо учасника клірингу за операцією з центральним контрагентом, яка здійснюється таким учасником клірингу в інтересах банку, як для експозиції щодо банку-контрагента згідно з вимогами глави 10 розділу III цього Положення, якщо не дотримуються умови для визначення значення ваги ризику згідно з пунктами 105, 106 глави 16 розділу III цього Положення.

113. Банк визначає розмір торгової експозиції:

1) за операцією з деривативом – як розмір експозиції за деривативом, визначений згідно з розділом III Положення № 89;

2) за операцією репо / зворотного репо, наданою маржею, внеском до гарантійного фонду (без урахування внесків, що були використані центральним контрагентом для забезпечення розрахунків між учасниками клірингу) – як балансову вартість активу, що визнаний у бухгалтерському обліку за операцією репо / зворотного репо, наданою маржею, внеском до гарантійного фонду.

114. Банк, який виступає учасником клірингу та діє в інтересах клієнта, має право зменшити розмір торгової експозиції щодо клієнта на розмір балансової вартості гарантійного забезпечення, яке надане клієнтом для здійснення операції з центральним контрагентом та передане центральному контрагенту.

115. Банк у разі відкликання в центрального контрагента ліцензії на провадження клірингової діяльності центрального контрагента, починаючи з першого робочого дня, що настає за 90 календарним днем з дня її відкликання, визначає значення ваги ризику:

1) торгової експозиції щодо такого центрального контрагента – відповідно до вимог глави 11 розділу III цього Положення;

2) експозиції за внесками до гарантійного фонду / зобов'язаннями здійснити внески до гарантійного фонду (непрофінансовані внески) такого центрального контрагента – у розмірі 1 000%;

3) іншої експозиції щодо такого центрального контрагента – відповідно до вимог глави 11 розділу III цього Положення.

17. Визначення значення ваги ризику для іншої експозиції

116. Банк визначає значення ваги ризику іншої експозиції (експозиції, яка не включена до жодної з груп експозицій, зазначених у підпунктах 1–14 пункту 16 глави 2 розділу I цього Положення) у розмірі:

1) 0% – для експозиції за:
готівковими коштами, крім коштів, переданих на зберігання інкасаторській компанії;
золотом, що зберігається в касі / сховищі банку;
золотом, що є власністю банку та перебуває на відповідальному зберіганні в іншому банку;

2) 20% – для експозиції за готівковими коштами, що передані на зберігання інкасаторській компанії;

3) 100% – для експозиції за:

необоротним активом;

дебіторською заборгованістю з придбання необоротних активів;

активом з права користування, базовим активом якого є матеріальний актив;

іншим активом.

117. Банк визначає значення ваги ризику експозиції за активами (їх частинами), не включеними до вирахувань з капіталу відповідно до вимог Положення № 196:

1) у розмірі 100% – для експозиції за:

відстроченим податковим активом;

нематеріальним активом у вигляді комп'ютерного програмного забезпечення / прав на комп'ютерну програму;

2) у розмірі 250% – для експозиції за фінансовим інструментом, який перебуває під кредитним ризиком та визначений значним вкладенням в інструменти капіталу установ фінансового сектору;

3) у розмірі, визначеному згідно з вимогами глав 9–11 розділу III цього Положення, залежно від контрагента за такою експозицією – для експозиції за фінансовим інструментом, який перебуває під кредитним ризиком та визначений незначним вкладенням в інструменти капіталу установ фінансового сектору.

118. Банк для операції з поставним форвардом визначає значення ваги ризику експозиції за операцією таким, що дорівнює значенню ваги ризику експозиції за активом, що придбається / поставляється, яке визначається із застосуванням вимог глав 6–16, підпункту 1 пункту 116 глави 17 розділу III цього Положення.

119. Банк – продавець (позичальник) за операцією репо визначає розмір експозиції, зваженої за кредитним ризиком, як суму таких величин:

1) розмір експозиції за цінним папером, зваженої за кредитним ризиком, із застосуванням:

балансової вартості цінного папера, проданого / переданого покупцю (кредитору) за операцією репо, визначеної згідно з Інструкцією № 14;

значення ваги ризику цінного папера, визначеного із застосуванням вимог глав 6–16 розділу III цього Положення; та

2) розмір експозиції щодо контрагента, зваженої за кредитним ризиком, із застосуванням:

балансової вартості цінного папера, проданого / переданого покупцю (кредитору) за операцією репо, визначеної згідно з Інструкцією № 14;

значення ваги ризику контрагента, визначеного із застосуванням вимог глав 6–16 розділу III цього Положення.

IV. Пом'якшення кредитного ризику

18. Загальні вимоги

120. Банк має право пом'якшувати кредитний ризик за експозицією шляхом урахування інструментів пом'якшення кредитного ризику під час розрахунку розміру експозиції, зваженої за кредитним ризиком.

Інструментами пом'якшення кредитного ризику є:

1) прийнятні інструменти профінансованого забезпечення – інструменти, які відповідають вимогам глави 19 розділу IV цього Положення щодо профінансованого забезпечення;

2) прийнятні інструменти непрофінансованого забезпечення – інструменти, які відповідають вимогам глави 20 розділу IV цього Положення щодо непрофінансованого забезпечення.

121. Банк не застосовує пом'якшення кредитного ризику, якщо розмір експозиції, зваженої за кредитним ризиком, визначений з урахуванням інструменту пом'якшення кредитного ризику, дорівнює або є більшим, ніж розмір експозиції, зваженої за кредитним ризиком, визначений без застосування інструментів пом'якшення кредитного ризику.

122. Банк для пом'якшення кредитного ризику за експозицією з урахуванням одного / кількох інструментів пом'якшення кредитного ризику дотримується такої послідовності:

1) розділяє згідно з визначеним у внутрішньобанківському положенні порядком експозицію на такі частини:

одну / кілька забезпечених частин (частина експозиції, що забезпечена одним інструментом пом'якшення кредитного ризику);

незабезпечену частину (частина експозиції, що не забезпечена жодним інструментом пом'якшення кредитного ризику);

2) визначає із застосуванням вимог глави 3 розділу II, глав 19, 20 розділу IV цього Положення розмір:

забезпеченої (забезпечених) частини (частин) експозиції – розмір забезпеченої частини експозиції не може перевищувати вартості інструменту пом'якшення кредитного ризику;

незабезпеченої частини експозиції.

Розмір забезпеченої / незабезпеченої частини експозиції за фінансовим зобов'язанням визначається без урахування коефіцієнта кредитної конверсії (CCF);

3) розраховує розмір експозиції, зваженої за кредитним ризиком, що забезпечена інструментами пом'якшення кредитного ризику, відповідно до вимог глав 19, 20 розділу IV цього Положення із застосуванням ваг ризику окремо до кожної забезпеченої частини експозиції.

19. Вимоги до прийнятного інструменту профінансованого забезпечення та врахування його під час пом'якшення кредитного ризику

123. Банк має право для цілей пом'якшення кредитного ризику враховувати інструмент профінансованого забезпечення за одночасного дотримання таких умов:

1) інструмент профінансованого забезпечення є прийнятним згідно з вимогами пункту 124 глави 19 розділу IV цього Положення;

2) інструмент профінансованого забезпечення відповідає критеріям та принципам прийнятності забезпечення, що визначені в розділі X Положення № 351;

3) немає суттєвого впливу погіршення кредитоспроможності контрагента на вартість інструменту профінансованого забезпечення;

4) інструмент профінансованого забезпечення має достатню ринкову ліквідність, про що свідчать щонайменше такі ознаки:

вартість інструменту профінансованого забезпечення протягом тривалого проміжку часу є достатньо стабільною, що забезпечує обґрунтовану впевненість банку в забезпеченні пом'якшення кредитного ризику в розмірі, що визначений відповідно до вимог глави 19 розділу IV цього Положення;

немає суттєвої позитивної кореляції між вартістю інструменту профінансованого забезпечення та кредитоспроможністю контрагента (суттєве зниження вартості інструменту профінансованого забезпечення не є фактором суттєвого погіршення кредитоспроможності контрагента; критичне погіршення кредитоспроможності контрагента не є фактором суттєвого зниження вартості інструменту профінансованого забезпечення);

5) емітент інструменту профінансованого забезпечення у вигляді цінних паперів не є контрагентом банку або пов'язаною з таким контрагентом особою;

6) строк невиконання контрагентом зобов'язань за експозицією не перевищує 30 календарних днів – якщо надавачем інструменту профінансованого забезпечення є пов'язана з банком особа відповідно до вимог Закону України “Про банки і банківську діяльність”;

7) правочин щодо інструменту профінансованого забезпечення, крім правочину, укладеного з державним підприємством та підприємством, 50 відсотків і більше акцій (часток, паїв) якого є у державній власності, передбачає право банку на позасудове звернення стягнення на інструмент профінансованого забезпечення з наступного робочого дня за днем, коли не відбулося виконання контрагентом зобов'язань за експозицією в термін, визначений правочином / у сумі, що підлягає сплаті;

8) правочин щодо інструменту профінансованого забезпечення:

є дійсним, законним та обов'язковим до виконання відповідно до норм права, які застосовні до правочину, що підтверджується актуальним обґрунтованим юридичним висновком на дату розрахунку експозиції, зваженої за кредитним ризиком;

містить положення, що надають банку всі необхідні повноваження для використання інструменту профінансованого забезпечення з метою пом'якшення кредитного ризику в разі його реалізації;

9) строк невиконання контрагентом зобов'язань за експозицією не перевищує семи робочих днів – якщо інструмент профінансованого забезпечення є одним з інструментів, що зазначені в підпунктах 2, 3 пункту 124, підпунктах 1, 2, 11, 12 пункту 125 глави 19 розділу IV цього Положення.

124. Банк має право визначати прийнятним профінансованим забезпеченням такі інструменти:

1) заставу / забезпечення на підставі права довірчої власності (далі – застава), предметом якої є майно / майнові права, визначені в пункті 125 глави 19 розділу IV цього Положення;

2) грошове покриття, що розміщене в банку за умови забезпечення безперечного контролю та доступу банку до цих коштів у разі невиконання контрагентом зобов'язань перед банком;

3) грошові кошти / інструменти, ідентичні до грошових коштів, що розміщені в іншому банку – за умови дотримання вимог пункту 128 глави 19 розділу IV цього Положення;

4) кошти, цінні папери, надані / отримані банком за операціями репо / зворотного репо – за умови дотримання вимог пунктів 132 або 133 глави 19 розділу IV цього Положення.

125. Банк має право визначати прийнятним інструментом профінансованого забезпечення заставу, предметом якої є таке майно / майнові права:

1) інструмент, ідентичний до грошових коштів, розміщений в банку;

2) майнові права на грошові кошти контрагента чи майнового поручителя, розміщені на вкладному (деPOSITному) рахунку в банку;

3) борговий цінний папір, який емітований центральним урядом / центральним банком та який:

має кредитний рейтинг, відповідно до якого ступінь кредитної якості такого цінного папера, визначений згідно з вимогами розділів II, III цього Положення, становить 1, 2, 3, 4 або

відповідає вимогам пунктів 132–134 глави 19 розділу IV цього Положення;

4) борговий цінний папір, який емітований регіональним урядом / органом місцевого самоврядування та який:

згідно з пунктом 57 глави 7 розділу III цього Положення є експозицією щодо центрального уряду, ступінь кредитної якості такого цінного папера, визначений на підставі кредитного рейтингу центрального уряду відповідно до вимог розділів II, III цього Положення, становить 1, 2, 3, 4 або

має кредитний рейтинг, на підставі якого ступінь кредитної якості такого цінного папера, визначений згідно з вимогами розділів II, III цього Положення, становить 1, 2, 3;

5) борговий цінний папір, який емітований юридичною особою публічного права та який:

згідно з пунктом 62 глави 8 розділу III цього Положення є експозицією щодо центрального уряду, ступінь кредитної якості такого цінного папера, визначений на підставі кредитного рейтингу центрального уряду відповідно до вимог розділів II, III цього Положення, становить 1, 2, 3, 4 або

має кредитний рейтинг, на підставі якого ступінь кредитної якості такого цінного папера, визначений згідно з вимогами розділів II, III цього Положення, становить 1, 2, 3;

б) борговий цінний папір, який емітований багатостороннім банком розвитку та який:

згідно з підпунктом 1 пункту 68 глави 9 розділу III цього Положення має значення ваги ризику 0% або

має кредитний рейтинг, на підставі якого ступінь кредитної якості такого цінного папера, визначений згідно з вимогами розділів II, III цього Положення, становить 1, 2, 3;

7) борговий цінний папір, який емітований міжнародною організацією та який згідно з пунктом 71 глави 9 розділу III цього Положення має значення ваги ризику 0%;

8) борговий цінний папір, який емітований іншим банком / інвестиційною фірмою та який:

має кредитний рейтинг, на підставі якого ступінь кредитної якості такого цінного папера, визначений згідно з вимогами розділів II, III цього Положення, становить 1, 2, 3 або

не має кредитного рейтингу та відповідає умовам, визначеним у пункті 126 глави 19 розділу IV цього Положення;

9) борговий цінний папір, який емітований суб'єктом господарювання та який має кредитний рейтинг, на підставі якого ступінь кредитної якості такого цінного папера, визначений згідно з вимогами розділів II, III цього Положення, становить 1, 2, 3;

10) акції, конвертовані корпоративні облигації, які включені до основних індексів, визначених у Регламенті ЄС № 2016/1646;

11) золото, що розміщене на зберіганні в банку;

12) майнові права на золото контрагента чи майнового поручителя, що розміщене на вкладному (депозитному) рахунку в банку.

126. Банк має право визначити прийнятним інструментом профінансованого забезпечення борговий цінний папір, який емітований іншим банком / інвестиційною фірмою та не має кредитного рейтингу, за одночасного дотримання таких умов:

1) борговий цінний папір перебуває в обігу на фондовій біржі, що включена до переліку, визначеного в Регламенті ЄС № 2016/1646;

2) пріоритетність погашення вимог за борговим цінним папером згідно із законодавством про банкрутство, що застосовується до емітента цього цінного папера, та правочином, укладеним між банком та надавачем профінансованого забезпечення, відповідає пріоритетності погашення вимог за звичайними незабезпеченими боргами цього емітента;

3) інші боргові цінні папери емітента, які мають однакову з цим борговим цінним папером пріоритетність погашення вимог згідно із законодавством про банкрутство, що застосовується до емітента, мають кредитний рейтинг, на підставі якого їх ступінь кредитної якості, визначений згідно з вимогами розділів II, III цього Положення, становить 1, 2, 3;

4) на дату розрахунку експозиції, зваженої за кредитним ризиком, у банку немає інформації, яка б свідчила про те, що в разі визначення кредитного рейтингу боргового цінного папера, ступінь кредитної якості, визначений на підставі такого рейтингу згідно з вимогами розділів II, III цього Положення, становив би вище (гірше) ніж 3. Банк для отримання такої інформації вживає всіх можливих заходів згідно з процедурою та порядком щодо збору такої інформації, які визначені у внутрішньобанківському положенні;

5) борговий цінний папір для цілей пом'якшення кредитного ризику має достатню ринкову ліквідність, визначену згідно з критеріями, які визначені банком на підставі обґрунтованого судження банку щодо належної впевненості в досягненні в найкоротший строк пом'якшення кредитного ризику в разі його реалізації та які встановлені у внутрішньобанківському положенні.

127. Банк застосовує кредитний рейтинг за борговими цінними паперами, визначеними у підпунктах 3–5, абзацах першому та третьому підпункту 6, абзацах першому та другому підпункту 8, підпункті 9 пункту 125 глави 19 розділу IV цього Положення, щодо яких у наявності є кілька кредитних рейтингів, із застосуванням вимог пункту 33 глави 4 розділу II цього Положення.

128. Банк має право визначати прийнятним інструментом профінансованого забезпечення заставу, предметом якої є майнові права на грошові кошти / інструменти, ідентичні до грошових коштів, що розміщені в іншому банку, за одночасного дотримання таких умов:

1) банк, у якому розміщено грошові кошти / інструменти, ідентичні до грошових коштів:

має кредитний рейтинг, на підставі якого ступінь кредитної якості, визначений згідно з вимогами розділів II, III цього Положення, становить 1, 2, 3;

поінформований банком згідно з процедурою та порядком, визначеним у внутрішньобанківському положенні, про те, що майнові права на такі грошові кошти / інструменти, ідентичні до грошових коштів, перебувають у заставі банку;

має право здійснювати платежі за рахунок таких грошових коштів / інструментів, ідентичних до грошових коштів, виключно в разі отримання попередньої згоди банку та спрямування платежів на виконання зобов'язань перед банком за експозицією, забезпеченою такою заставою;

2) вимога банку щодо звернення стягнення на предмет застави до банку, в якому розміщено грошові кошти / інструменти, ідентичні до грошових коштів, є безвідкличною та безумовною;

3) правочин про заставу майнових прав на грошові кошти / інструменти, ідентичні до грошових коштів, є дійсним, законним та обов'язковим до виконання відповідно до норм права, що застосовуються до правочину, що підтверджено актуальним обґрунтованим юридичним висновком на дату розрахунку експозиції, зваженої за кредитним ризиком.

129. Банк розраховує розмір експозиції за активом, зваженої за кредитним ризиком, що забезпечена прийнятними інструментами профінансованого забезпечення, за такою формулою:

$$EКС_{КРi} = \sum_{j=1}^m (EКС_{ПФзj}^{\text{забезпечена}} \cdot ВР_{ПФзj}) + EКС^{\text{незабезпечена}} \cdot ВР_i \quad (5),$$

де $EКС_{КРi}$ – розмір i -ої експозиції, зваженої за кредитним ризиком;

m – загальна кількість частин i -ої експозиції, що забезпечені прийнятними інструментами профінансованого забезпечення;

j – порядковий номер частини i -тої експозиції, що забезпечена прийнятним інструментом профінансованого забезпечення;

$EКС_{ПФзj}^{\text{забезпечена}}$ – розмір j -тої частини експозиції, що забезпечена прийнятним інструментом профінансованого забезпечення. Розмір j -тої частини експозиції, що забезпечена прийнятним інструментом профінансованого забезпечення, не може перевищувати ринкової (справедливій) вартості прийнятного інструменту профінансованого забезпечення;

$ВР_{ПФзj}$ – значення ваги ризику:

прийнятного інструменту профінансованого забезпечення, що забезпечує j -ту частину експозиції, визначене згідно з вимогами пункту 131 глави 19 розділу IV цього Положення, або

прямої експозиції банку щодо іншого банку, в якому розміщені прийнятні інструменти профінансованого забезпечення у формі грошових

коштів / інструментів, ідентичних до грошових коштів, що визначене згідно з вимогами розділів II, III цього Положення;

$EKS_{\text{незабезпечена}}$ – розмір частини експозиції, що не забезпечена прийнятними інструментами профінансованого забезпечення, визначений як позитивна різниця між розміром експозиції, визначеним згідно з главою 3 розділу I цього Положення, та сукупним розміром усіх частин експозиції, що забезпечені прийнятними інструментами профінансованого забезпечення (сукупний розмір показників $EKS_{\text{ПФЗj}}^{\text{забезпечена}}$);

BP_i – значення ваги ризику і-тої експозиції, визначене згідно з вимогами розділів II, III цього Положення.

130. Банк розраховує розмір експозиції за фінансовим зобов'язанням, зваженої за кредитним ризиком, що забезпечена прийнятними інструментами профінансованого забезпечення, за такою формулою:

$$EKS_{\text{КРi}} = \left[\sum_{j=1}^m (EKS_{\text{ПФЗj}}^{\text{забезпечена}} \cdot BP_{\text{ПФЗj}}) + (EKS_{\text{незабезпечена}} \cdot BP_i) \right] \cdot CCF_i \quad (6),$$

де $EKS_{\text{КРi}}$ – розмір і-ої експозиції, зваженої за кредитним ризиком;

m – загальна кількість частин і-ої експозиції, що забезпечені прийнятними інструментами профінансованого забезпечення;

j – порядковий номер частини і-тої експозиції, що забезпечена прийнятним інструментом профінансованого забезпечення;

$EKS_{\text{ПФЗj}}^{\text{забезпечена}}$ – розмір j -тої частини експозиції, що забезпечена прийнятним інструментом профінансованого забезпечення. Розмір j -тої частини експозиції, що забезпечена прийнятним інструментом профінансованого забезпечення, визначається без застосування коефіцієнта кредитної конверсії (CCF) та не може перевищувати ринкової (справедливої) вартості прийнятного інструменту профінансованого забезпечення;

$BP_{\text{ПФЗj}}$ – значення ваги ризику:

прийнятного інструменту профінансованого забезпечення, що забезпечує j -ту частину експозиції, визначене згідно з вимогами пункту 131 глави 19 розділу IV цього Положення, або

прямої експозиції банку щодо іншого банку, в якому розміщені прийнятні інструменти профінансованого забезпечення у формі грошових коштів / інструментів, ідентичних до грошових коштів, що визначене згідно з вимогами розділів II, III цього Положення;

$EKS_{\text{незабезпечена}}$ – розмір частини експозиції, що не забезпечена прийнятними інструментами профінансованого забезпечення, визначений як позитивна різниця між розміром експозиції, визначеним згідно з главою 3 розділу I цього Положення без застосування коефіцієнта кредитної конверсії (CCF), та сукупним розміром усіх частин експозиції, що забезпечені

прийнятними інструментами профінансованого забезпечення (сукупний розмір показників ЕКС_{ПФЗj}^{забезпечена});

BP_i – значення ваги ризику i -тої експозиції, визначене згідно з вимогами розділів II, III цього Положення;

CCF_i – коефіцієнт кредитної конверсії (CCF), визначений для i -тої експозиції.

131. Банк визначає значення ваги ризику прийнятного інструменту профінансованого забезпечення ($BP_{ПФЗj}$) згідно з вимогами розділів II, III цього Положення як до прямої експозиції банку за таким інструментом.

Банк включає до розрахунку формул (5), (6) значення ваги ризику прийнятного інструменту профінансованого забезпечення ($BP_{ПФЗj}$) у розмірі не менше (не краще), ніж 20%, крім випадків, визначених у пунктах 132–134 глави 19 розділу IV цього Положення.

132. Банк має право для розрахунку формул (5), (6) визначити значення ваги ризику ($BP_{ПФЗj}$) прийнятного інструменту профінансованого забезпечення за операцією репо в розмірі 0% за одночасного дотримання таких вимог:

1) експозиція / прийнятний інструмент профінансованого забезпечення є грошовими коштами / борговими цінними паперами, випущеними центральними урядами / центральними банками, до яких застосовується значення ваги ризику 0% відповідно до глави 6 розділу III цього Положення;

2) експозиція та прийнятний інструмент профінансованого забезпечення номіновані в одній валюті;

3) строк завершення операції репо становить не більше ніж один день або вартість експозиції та вартість прийнятного інструменту профінансованого забезпечення переоцінюється за ринковою (справедливою) вартістю щоденно;

4) здійснення грошових розрахунків за операцією репо забезпечується: кліринговою установою / Центральним депозитарієм цінних паперів / Національним банком, якщо операція репо здійснюється відповідно до Закону України “Про ринки капіталу та організовані товарні ринки);

розрахунковими системами ЄС / розрахунковими системами, визнаними в ЄС у порядку, визначеному законодавством ЄС, які використовуються для здійснення розрахунків за операціями репо, якщо операція репо здійснюється відповідно до законодавства інших країн;

5) строк від дати останньої переоцінки вартості експозиції та вартості прийнятного інструменту профінансованого забезпечення до дати

поставки / отримання маржі, використання забезпечення за операцією репо становить не більше чотирьох робочих днів;

б) правочин щодо операції репо:

відповідає встановленим стандартним вимогам до правочинів, які укладаються під час провадження професійної діяльності на фондовому ринку; містить положення про негайне припинення операції в разі невиконання контрагентом своїх зобов'язань за операцією;

7) контрагент за операцією репо належить до основних учасників ринку, якими є:

центральні уряди / центральні банки, які мають кредитний рейтинг, на підставі якого ступінь кредитної якості експозиції, визначений згідно з вимогами розділів II, III цього Положення, становить 1, 2, 3, 4;

багатосторонні банки розвитку, визначені в параграфі 2 статті 117 Регламенту ЄС № 575;

міжнародні організації, визначені у статті 118 Регламенту ЄС № 575;

банки;

інвестиційні фірми;

центральні контрагенти.

133. Банк має право під час розрахунку формул (5), (6) визначити значення ваги ризику прийнятного інструменту профінансованого забезпечення ($ВР_{ПФЗj}$) за операцією репо в розмірі 10% за одночасного дотримання вимог підпунктів 1–6 пункту 132 глави 19 розділу IV цього Положення.

134. Банк має право під час розрахунку формул (5), (6) визначити значення ваги ризику прийнятного інструменту профінансованого забезпечення ($ВР_{ПФЗj}$) за операцією іншою, ніж операція репо, в розмірі 0% за одночасного дотримання таких вимог:

1) експозиція та прийнятний інструмент профінансованого забезпечення номіновані в одній валюті;

2) прийнятним інструментом профінансованого забезпечення є грошове покриття / інструмент, ідентичний до грошових коштів / боргові цінні папери центрального уряду, центрального банку, визначені в підпункті 3 пункту 125 глави 19 розділу IV цього Положення;

3) значення ваги ризику боргових цінних паперів центрального уряду, центрального банку, визначене згідно з розділами II, III цього Положення в розмірі 0%, та до розрахунку формул (5), (6) такі цінні папери включаються в

розмірі 80% їх ринкової (справедливої) вартості, якщо прийнятним інструментом профінансованого забезпечення є боргові цінні папери центрального уряду, центрального банку.

20. Вимоги до прийнятного інструменту непрофінансованого забезпечення та врахування його під час пом'якшення кредитного ризику

135. Банк має право для цілей пом'якшення кредитного ризику враховувати інструмент непрофінансованого забезпечення за одночасного дотримання таких умов:

1) надавач прийнятного інструменту непрофінансованого забезпечення у формі:

гарантійного інструменту – є прийнятним надавачем забезпечення згідно з пунктом 136 глави 20 розділу IV цього Положення;

контргарантії – є прийнятним надавачем забезпечення згідно з пунктом 137 глави 20 розділу IV цього Положення;

2) інструмент непрофінансованого забезпечення наданий у формі:

гарантійного інструменту – є прийнятним інструментом згідно з пунктом 138 глави 20 розділу IV цього Положення;

контргарантії – є прийнятним інструментом згідно з пунктом 139 глави 20 розділу IV цього Положення;

3) значення ваги ризику експозиції щодо надавача прийнятного інструменту непрофінансованого забезпечення, визначене згідно з вимогами розділів II, III цього Положення, є нижчим (кращим) за значення ваги ризику експозиції, яка забезпечена таким прийнятним інструментом непрофінансованого забезпечення;

4) частина експозиції, яка забезпечена прийнятним інструментом непрофінансованого забезпечення, та частина експозиції, яка не забезпечена таким інструментом, мають однакову пріоритетність у задоволенні вимог кредиторів контрагента згідно з умовами правочину та нормами законодавства про банкрутство;

5) початковий строк дії прийнятного інструменту непрофінансованого забезпечення є більшим ніж один рік, та на дату розрахунку експозиції, зваженої за кредитним ризиком, залишковий строк такого інструменту є більшим, ніж 90 календарних днів (включно), якщо строк виконання за прийнятним інструментом непрофінансованого забезпечення менший від строку виконання зобов'язання за експозицією.

136. Банк має право віднести до прийнятних надавачів непрофінансованого забезпечення у формі гарантійного інструменту:

- 1) центральні уряди, центральні банки;
- 2) регіональні уряди, органи місцевого самоврядування;
- 3) багатосторонні банки розвитку;
- 4) міжнародні організації, визначені в статті 118 Регламенту ЄС № 575;
- 5) юридичні особи публічного права;
- 6) банки;
- 7) суб'єктів господарювання, які мають кредитний рейтинг, включаючи материнську компанію контрагента, дочірні компанії контрагента, дочірні компанії материнської компанії контрагента;
- 8) центральних контрагентів.

137. Банк має право віднести до прийнятних надавачів непрофінансованого забезпечення у формі контргарантії:

- 1) центральні уряди, центральні банки;
- 2) регіональні уряди, органи місцевого самоврядування;
- 3) багатосторонні банки розвитку, до яких застосовується вага ризику 0% згідно з вимогами глави 9 розділу III цього Положення;
- 4) міжнародні організації, визначені у статті 118 Регламенту ЄС № 575;
- 5) юридичні особи публічного права, значення ваг ризику експозицій яких визначаються згідно з пунктами 61–63, 66 глави 8 розділу III цього Положення.

138. Банк має право віднести до прийнятного інструменту непрофінансованого забезпечення гарантійний інструмент, який одночасно відповідає таким вимогам:

1) гарантійний інструмент є прямим – банк має право вимагати безпосередньо від надавача забезпечення виконання зобов'язань контрагента перед банком;

2) визначена сума / рівень покриття експозиції гарантійним інструментом.

Гарантійний інструмент має забезпечувати виконання усіх зобов'язань перед банком за експозицією в повному обсязі. Сума / рівень покриття експозиції гарантійним інструментом підлягає коригуванню (зменшенню) банком у разі виключення окремих видів платежів з-під забезпечення;

3) гарантійний інструмент є безвідкличним, незаперечним та безумовним – правочин про гарантійний інструмент не містить умов, які надають право надавачу забезпечення в односторонньому порядку:

оскаржити, зменшити, припинити дію гарантійного інструменту;

збільшити вартість гарантійного інструменту внаслідок погіршення кредитоспроможності контрагента;

не сплатити кошти за гарантійним інструментом (повністю / частково) в установленій у правочині строк у разі невиконання контрагентом зобов'язань перед банком;

зменшити строк дії гарантійного інструменту;

4) правочин про гарантійний інструмент передбачає право / обов'язок банку в разі ознак дефолту контрагента / невиконання контрагентом зобов'язань перед банком згідно з правочином вимагати від надавача забезпечення сплатити кошти за гарантійним інструментом та не встановлює зобов'язання банку вжити заходів щодо погашення контрагентом боргу як передумови для сплати за відповідним гарантійним інструментом;

5) правочин про гарантійний інструмент:

є дійсним, законним та обов'язковим до виконання відповідно до норм права, які застосовуються до правочину;

складений іноземною мовою, перекладений на українську мову, справжність підпису перекладача засвідчено нотаріально, крім правочину, який складений іноземною мовою з одночасним наведенням його тексту українською мовою;

б) правочин про гарантійний інструмент у формі гарантії відповідає уніфікованим правилам для гарантій або іншим міжнародним документам, що регулюють питання здійснення операцій за гарантіями, з урахуванням міжнародної стандартної банківської практики та особливостей, визначених цим Положенням, що не суперечать законодавству України;

7) гарантійний інструмент у формі акредитиву відповідає уніфікованим правилам та звичаям для документарних акредитивів або іншим міжнародним документам, розробленим Міжнародною торговельною палатою (далі – МТП), що регулюють питання проведення розрахунків за акредитивами, затвердженими МТП, з урахуванням міжнародної стандартної банківської практики та особливостей, визначених цим Положенням, що не суперечать законодавству України;

8) юридичний висновок є актуальним на дату розрахунку експозиції, зваженої за кредитним ризиком, та підтверджує дотримання вимог, установлених у підпунктах 1–7 пункту 138 глави 20 розділу IV цього Положення.

139. Банк має право віднести до прийнятного інструменту непрофінансованого забезпечення контргарантію, яка одночасно відповідає таким вимогам:

1) гарантійний інструмент, щодо якого надано контргарантію, відповідає вимогам підпунктів 1–7 пункту 138 глави 20 розділу IV цього Положення;

2) визначена / визначений сума / рівень покриття експозиції контргарантією.

Контргарантія має забезпечувати виконання всіх зобов'язань перед банком за експозицією в повному обсязі. Сума / рівень покриття експозиції контргарантією підлягає коригуванню (зменшенню) банком у разі виключення окремих видів платежів з-під забезпечення;

3) контргарантія є безвідкличною, незаперечною та безумовною – правочин не містить умов, які надають право надавачу забезпечення в односторонньому порядку:

оскарження, зменшення, припинення дії контргарантії;
збільшення вартості контргарантії внаслідок погіршення кредитоспроможності надавача гарантійного інструменту / контрагента;

несплату коштів за контргарантією (повністю / частково) в установленій у правочині строк у разі невиконання надавачем гарантійного інструменту зобов'язань перед банком;

зменшення строку дії контргарантії;

4) контргарантія передбачає право / обов'язок банку в разі невиконання надавачем гарантійного інструменту зобов'язань перед банком згідно з правочином вимагати від надавача контргарантії кошти за контргарантією та не встановлює зобов'язання банку вжити заходів щодо погашення надавачем гарантійного інструменту боргу як передумови для сплати за контргарантією;

5) правочин за контргарантією:

є дійсним, законним та обов'язковим до виконання відповідно до норм права, які застосовуються до правочину;

складений іноземною мовою, перекладений на українську мову, справжність підпису перекладача засвідчено нотаріально, крім правочину, який складений іноземною мовою з одночасним наведенням його тексту українською мовою;

б) правочин про контргарантію відповідає уніфікованим правилам для гарантій або іншим міжнародним документам, що регулюють питання здійснення операцій за контргарантіями, з урахуванням міжнародної стандартної банківської практики та особливостей, визначених цим Положенням, що не суперечать законодавству України;

7) банк сформував судження, ґрунтуючись на інформації, отриманій банком з усіх доступних джерел, про те, що забезпечення виконання контрагентом зобов'язань перед банком згідно з контргарантією є надійним та контргарантія є не менш ефективною, ніж пряма гарантія такого надавача забезпечення.

140. Банк розраховує розмір експозиції за активом, зваженої за кредитним ризиком, що забезпечена прийнятними інструментами непрофінансованого забезпечення, за такою формулою:

$$EКС_{КРi} = \sum_{j=1}^m (EКС_{НФЗj}^{\text{забезпечена}} \bullet ВР_{НФЗj}) + EКС^{\text{незабезпечена}} \bullet ВР_i \quad (7),$$

де $EКС_{КРi}$ – розмір i -ої експозиції, зваженої за кредитним ризиком;

m – загальна кількість частин i -ої експозиції, що забезпечені прийнятними інструментами непрофінансованого забезпечення;

j – порядковий номер частини i -тої експозиції, що забезпечена прийнятним інструментом непрофінансованого забезпечення;

$EКС_{НФЗj}^{\text{забезпечена}}$ – розмір j -тої частини експозиції, що забезпечена прийнятним інструментом непрофінансованого забезпечення. Розмір j -тої частини експозиції, що забезпечена прийнятним інструментом непрофінансованого забезпечення, не може перевищувати вартості прийнятного інструменту непрофінансованого забезпечення, визначеної згідно з пунктом 142 глави 20 розділу IV цього Положення;

$ВР_{НФЗj}$ – значення ваги ризику прямої експозиції банку щодо надавача прийнятного інструменту непрофінансованого забезпечення, що забезпечує j -ту частину експозиції, визначене згідно з вимогами розділів II, III цього Положення;

$EKC_{\text{незабезпечена}}$ – розмір частини експозиції, що не забезпечена прийнятними інструментами непрофінансованого забезпечення, визначений як позитивна різниця між розміром експозиції, визначеним згідно з главою 3 розділу I цього Положення, та сукупним розміром усіх частин експозиції, що забезпечені прийнятними інструментами непрофінансованого забезпечення (сукупний розмір показників $EKC_{\text{НФЗj}}^{\text{забезпечена}}$);

BP_i – значення ваги ризику і-тої експозиції, визначене згідно з вимогами розділів II, III цього Положення.

141. Банк розраховує розмір експозиції за фінансовим зобов'язанням, зваженої за кредитним ризиком, що забезпечена прийнятними інструментами непрофінансованого забезпечення, за такою формулою:

$$EKC_{\text{КРi}} = [\sum_{j=1}^m (EKC_{\text{НФЗj}}^{\text{забезпечена}} \cdot BP_{\text{НФЗj}}) + (EKC_{\text{незабезпечена}} \cdot BP_i)] \cdot CCF_i \quad (8),$$

де $EKC_{\text{КРi}}$ – розмір і-ої експозиції, зваженої за кредитним ризиком;

m – загальна кількість частин і-ої експозиції, що забезпечені прийнятними інструментами непрофінансованого забезпечення;

j – порядковий номер частини і-тої експозиції, що забезпечена прийнятним інструментом непрофінансованого забезпечення;

$EKC_{\text{НФЗj}}^{\text{забезпечена}}$ – розмір j -тої частини експозиції, що забезпечений прийнятним інструментом непрофінансованого забезпечення. Розмір j -тої частини експозиції, що забезпечена прийнятним інструментом непрофінансованого забезпечення, визначається без застосування коефіцієнта кредитної конверсії (CCF) та не може перевищувати вартості прийнятного інструменту непрофінансованого забезпечення, визначеної згідно з пунктом 142 глави 20 розділу IV цього Положення;

$BP_{\text{НФЗj}}$ – значення ваги ризику прямої експозиції щодо надавача прийнятного інструменту непрофінансованого забезпечення, що забезпечує j -ту частину експозиції, визначене згідно з вимогами розділів II, III цього Положення;

$EKC_{\text{незабезпечена}}$ – розмір частини експозиції, що не забезпечена прийнятними інструментами непрофінансованого забезпечення, визначений як позитивна різниця між розміром експозиції, визначеним згідно з главою 3 розділу I цього Положення без застосування коефіцієнта кредитної конверсії (CCF), та сукупним розміром усіх частин експозиції, що забезпечені прийнятними інструментами непрофінансованого забезпечення (сукупний розмір показників $EKC_{\text{НФЗj}}^{\text{забезпечена}}$);

BP_i – значення ваги ризику і-тої експозиції, визначене згідно з вимогами розділів II, III цього Положення;

CCF – коефіцієнт кредитної конверсії (CCF), визначений для і-тої експозиції.

142. Банк визначає вартість прийнятного інструменту непрофінансованого забезпечення в сумі покриття експозиції цим інструментом, яка дорівнює сумі грошових коштів, яку надавач інструменту згідно з правочином, укладеним між банком та таким надавачем, зобов'язаний сплатити банку в разі ознак дефолту контрагента / невиконання контрагентом зобов'язань перед банком.

Банк коригує вартість прийнятного інструменту непрофінансованого забезпечення в такий спосіб:

1) якщо валюта прийнятного інструменту непрофінансованого забезпечення є відмінною від валюти експозиції (англійською мовою *currency mismatch*), банк визначає скориговану вартість прийнятного інструменту непрофінансованого забезпечення згідно з пунктом 143 глави 20 розділу IV цього Положення;

2) якщо строк виконання вимог за прийнятим інструментом непрофінансованого забезпечення є меншим, ніж строк виконання зобов'язань за експозицією (англійською мовою *maturity mismatch*), банк визначає скориговану вартість прийнятного інструменту непрофінансованого забезпечення згідно з пунктом 144 глави 20 розділу IV цього Положення;

3) якщо виконуються одночасно умови підпунктів 1, 2 пункту 142 глави 20 розділу IV цього Положення, банк визначає скориговану вартість прийнятного інструменту непрофінансованого забезпечення згідно з пунктом 143 глави 20 розділу IV цього Положення, надалі коригується згідно з пунктом 144 глави 20 розділу IV цього Положення.

143. Банк визначає скориговану вартість прийнятного інструменту непрофінансованого забезпечення, якщо валюта прийнятного інструменту є відмінною від валюти експозиції, за такою формулою:

$$СВ_{НФЗ(в)} = V_{НФЗ} \cdot (1 - 11,314\%) \quad (9),$$

де $СВ_{НФЗ(в)}$ – скоригована вартість прийнятного інструменту непрофінансованого забезпечення;

$V_{НФЗ}$ – вартість прийнятного інструменту непрофінансованого забезпечення.

144. Банк визначає скориговану вартість прийнятного інструменту непрофінансованого забезпечення, якщо строк виконання вимог за прийнятим інструментом непрофінансованого забезпечення є меншим, ніж строк виконання зобов'язань за експозицією, за такою формулою:

$$CB_{\text{НФЗ}(c)} = V_{\text{НФЗ}} \cdot \frac{t - 0.25}{T - 0.25} \quad (10),$$

де $CB_{\text{НФЗ}(c)}$ – скоригована вартість прийнятного інструменту непрофінансованого забезпечення;

$V_{\text{НФЗ}}$ – вартість прийнятного інструменту непрофінансованого забезпечення або скоригована вартість прийнятного інструменту непрофінансованого забезпечення, визначена згідно з пунктом 143 глави 20 розділу IV цього Положення, якщо дотримано одночасно умов підпунктів 1, 2 пункту 142 глави 20 розділу IV цього Положення;

t – мінімальний строк, по завершенню якого банк може втратити право звернення стягнення на отримане забезпечення відповідно до умов правочину, укладеного між банком та надавачем забезпечення, виражений у повних роках. Показник $t = T$, якщо значення показника t більше за значення показника T ;

T – максимальний кінцевий строк повного виконання зобов'язань за експозицією відповідно до умов правочину, укладеного між банком та контрагентом, виражений у повних роках. Показник $T = 5$, якщо кількість повних років, що залишається до настання кінцевого строку повного виконання зобов'язань за експозицією, становить більше п'яти років.

145. Банк має право для показника $VR_{\text{НФЗ}}$ у формулах (7), (8) визначити значення ваги ризику в розмірі 0% за одночасного дотримання таких умов:

1) надавачем прийнятного інструменту непрофінансованого забезпечення у формі гарантійного інструменту є центральний уряд/центральний банк, значення ваги ризику до експозицій якого визначається в розмірі 0% згідно з пунктами 47, 49 глави 6 розділу III цього Положення;

2) валюта гарантійного інструменту є національною валютою країни, в якій зареєстрований контрагент, та відповідає валюті експозиції щодо такого контрагента.

146. Банк у разі застосування прийнятних інструментів непрофінансованого забезпечення з різними строками виконання, наданих одним надавачем, розподіляє згідно з визначеним у внутрішньобанківському положенні порядком експозиції на частини, кожна з яких забезпечена лише одним прийнятним інструментом непрофінансованого забезпечення.

Вимоги пунктів 140, 141 глави 20 розділу IV цього Положення застосовуються до кожної окремої частини експозиції, що забезпечена лише одним прийнятним інструментом непрофінансованого забезпечення.

Додаток 1
до Положення про визначення
банками України мінімального
розміру експозицій, зважених
за кредитним ризиком
(пункт 5 глави 1 розділу I)

Мінімальний перелік
методик та процедур щодо визначення банком мінімального розміру
експозицій, зважених за кредитним ризиком, які повинні бути передбачені
внутрішньобанківським положенням

1. Процедури та порядок підготовки, погодження, прийняття та перегляду рішень банку, які стосуються визначення значень ваг ризику експозицій, включаючи:

1) процедуру та порядок вибору підходу до визначення значень ваг ризику експозицій: із застосуванням / без застосування кредитних рейтингів;

2) процедуру та порядок визначення переліку / переліків груп експозицій, значення ваг ризиків яких визначатимуться із застосуванням / без застосування кредитних рейтингів;

3) процедуру та порядок визначення рейтингового агентства / рейтингових агентств, кредитні рейтинги якого / яких застосовуватимуться під час визначення значень ваг ризику експозицій;

4) процедуру та порядок припинення застосування кредитних рейтингів, визначених обраним рейтинговим агентством / обраними рейтинговими агентствами.

2. Процедури та порядки отримання, актуалізації інформації від рейтингового агентства / рейтингових агентств про кредитні рейтинги експозицій / контрагентів / інших фінансових інструментів контрагентів.

3. Процедури та порядки включення експозиції до однієї з груп експозицій, що встановлені Положенням про визначення банками України мінімального розміру експозицій, зважених за кредитним ризиком (далі – Положення), включаючи:

1) критерії визначення контрагента центральним урядом / регіональним урядом, органом місцевого самоврядування іноземної країни, юридичною особою публічного права, багатостороннім банком розвитку, центральним контрагентом;

2) критерії визначення фінансового інструменту регіонального уряду / органу місцевого самоврядування / юридичної особи публічного права, аналогічні до фінансового інструменту центрального уряду;

3) критерії визначення фінансового інструменту юридичної особи публічного права, аналогічні до фінансового інструменту центрального уряду / регіонального уряду / органу місцевого самоврядування;

4) процедуру та порядок визначення експозицій, профінансованих у відповідній валюті, включаючи пріоритетність визначення експозицій, профінансованих у разі перевищення сукупної суми експозицій над сукупною сумою зобов'язань у відповідній валюті

5) процедури, методики та порядки визначення роздрібних експозицій, включаючи:

процедуру та порядок визначення груп пов'язаних із суб'єктами МСП контрагентів;

процедуру та порядок отримання інформації від учасників КІП про валовий розмір експозицій груп пов'язаних із суб'єктами МСП контрагентів перед учасниками КІП;

методику та періодичність визначення сукупного валового розміру експозицій банку та учасників КІП щодо суб'єкта МСП та групи пов'язаних із суб'єктом МСП контрагентів;

б) процедури та порядки визначення дефолтних експозицій, включаючи:

процедуру, методику та порядок розрахунку відношення сукупної суми коригування вартості фінансового інструменту на розмір очікуваних збитків до суми боргу за правочином щодо фінансового інструменту;

процедуру, методику та порядок розрахунку рівня забезпеченості дефолтної експозиції житловою нерухомістю;

7) процедуру та порядок визначення інструментів капіталу та інструментів субординованого боргу, критерії визначення характеристик фінансового інструменту, аналогічні до характеристик інструменту основного капіталу 1 рівня, додаткового капіталу 1 рівня банку, встановлених у Положенні № 196.

4. Процедури та порядки проведення банком аналізу норм права, що застосовуються до правочинів, укладених банком з центральними контрагентами / учасниками клірингу, щонайменше на предмет:

1) відокремлення прав, зобов'язань та активів банку на рівні учасника клірингу та на рівні центрального контрагента від прав, зобов'язань та активів інших клієнтів учасника клірингу;

2) передавання прав, зобов'язань та активів банку іншим учасникам клірингу в разі неплатоспроможності або банкрутства учасника клірингу, включаючи аналіз умов, строків передавання прав, зобов'язань та активів банку, та за якою вартістю передбачається їх передавання.

5. Процедури та порядки визначення інструментів профінансованого та непрофінансованого забезпечення прийнятним забезпеченням, включаючи:

1) перелік, критерії та вимоги до прийнятних інструментів профінансованого та непрофінансованого забезпечення, перелік прийнятних надавачів непрофінансованого забезпечення;

2) процедури та порядки здійснення контролю за:
законністю, дійсністю, обов'язковістю виконання правочинів щодо інструментів пом'якшення кредитного ризику;
дотриманням критеріїв та принципів прийнятності забезпечення;

3) критерії стабільної вартості інструментів профінансованого забезпечення та критерії, що свідчать про те, що немає суттєвої позитивної кореляції між вартістю інструменту пом'якшення кредитного ризику та кредитоспроможністю контрагента;

4) процедури та порядки формування банком судження щодо впевненості в досягненні належного захисту від кредитного ризику в разі використання інструменту профінансованого забезпечення;

5) процедури та критерії визнання боргового цінного папера без кредитного рейтингу прийнятним інструментом профінансованого забезпечення;

6) процедури та порядок застосування прийнятних інструментів непрофінансованого забезпечення з різними строками виконання, наданих одним надавачем, та розподілу експозиції на частини, кожна з яких забезпечена лише одним прийнятним інструментом непрофінансованого забезпечення.

6. Процедури та порядки складання, актуалізації юридичних висновків, що складаються згідно з вимогами Положення, та отримання інформації, на підставі якої здійснюється відповідний аналіз.

Додаток 2
до Положення про визначення банками України мінімального розміру експозицій, зважених за кредитним ризиком (пункт 24 глави 3 розділу I)

Визначення значення коефіцієнта кредитної конверсії (CCF)

Таблиця

№ з/п	Значення коефіцієнта кредитної конверсії (CCF)	Вид фінансового зобов'язання
1	2	3
1	1,0	За наданими гарантіями та аваліями [крім зазначених у рядках 9, 12 таблиці додатка 2 до Положення про визначення банками України мінімального розміру експозицій, зважених за кредитним ризиком (далі – Положення)], поруками, акцептами
2		За відкритими (наданими) безвідкличними резервними акредитивами, що виконують функції гарантії
3		За відкритими (наданими) непокритими / підтвердженими непокритими акредитивами з терміном дії більше трьох років та /або які не відповідають вимогам, визначеним у рядках 10, 13 таблиці додатка 2 до Положення
4		За наданими рамбурсними зобов'язаннями
5		За зобов'язаннями з кредитування з терміном дії більше трьох років та /або які не відповідають вимогам, визначеним у рядку 15 таблиці додатка 2 до Положення
6		За операціями з іноземною валютою, банківськими металами до отримання на умовах “спот”, які не відповідають вимогам, визначеним у рядку 15 таблиці додатка 2 до Положення
7		За вимогами за андеррайтингом цінних паперів, щодо яких банк надав зобов'язання про їх визнання в балансі у разі нездійснення розміщення в обумовлені емісією терміни

1	2	3
8		За поставними форвардами; за форвардними депозитами
9	0,5	За наданими гарантіями поставки товару та / або послуг, податковими, митними гарантіями. За авальованими податковими, товарними та митними векселями (авальями)
10		За відкритими (наданими) непокритими / підтвердженими непокритими акредитивами з терміном дії від одного до трьох років
11		За зобов'язаннями з кредитування, купівлі цінних паперів, акцепту зобов'язань із терміном дії від одного до трьох років
12	0,2	За наданими гарантіями: повернення попередньої сплати, виконання договірних зобов'язань, забезпечення якості, тендерними, платіжними гарантіями
13		За відкритими (наданими) непокритими / підтвердженими непокритими акредитивами з терміном дії до одного року, погашення яких здійснюється наказодавцем акредитиву за рахунок коштів, отриманих ним від продажу товару, що є об'єктом купівлі, включаючи випадки, коли товар, що транспортується, виконує функцію застави
14		За зобов'язаннями з кредитування з терміном дії до одного року (крім зазначених у рядку 15 таблиці додатка 2 до Положення)
15	0	За зобов'язаннями з кредитування, операціями "спот", якщо згідно з умовами правочину банк має право в односторонньому порядку, безумовно та без попереднього повідомлення контрагента відмовитися від виконання зобов'язань в будь-який час, або які автоматично скасовуються в разі погіршення фінансового стану контрагента та/або несвоєчасного виконання ним договірних зобов'язань перед банком

Додаток 3
до Положення про визначення банками України мінімального розміру експозицій, зважених за кредитним ризиком (підпункт 1 пункту 34 глави 4 розділу II)

Визначення ступеня кредитної якості експозиції на підставі кредитного рейтингу

1. Ступінь кредитної якості експозиції на підставі довгострокового кредитного рейтингу експозиції / контрагента / іншого фінансового інструменту контрагента визначається згідно з таблицею 1.

Таблиця 1

№ з/п	Кредитний рейтинг рейтингового агентства (за міжнародною шкалою)			Ступінь кредитної якості експозиції
	“Standard & Poor’s”	“Fitch Ratings”	“Moody’s Investors Service”	
1	2	3	4	5
1	AAA, AA	AAA, AA	Aaa, Aa	1
2	A	A	A	2
3	BBB	BBB	Baa	3
4	BB	BB	Ba	4
5	B	B	B	5
6	CCC, CC, C, R, D, SD/D	CCC, CC, C, RD, D	Caа, Ca, C	6

2. Ступінь кредитної якості експозиції на підставі короткострокового кредитного рейтингу експозиції / контрагента / іншого фінансового інструменту контрагента визначається згідно з таблицею 2.

Таблиця 2

№ з/п	Кредитний рейтинг рейтингового агентства (за міжнародною шкалою)			Ступінь кредитної якості експозиції
	“Standard & Poor’s”	“Fitch Ratings”	“Moody’s Investors Service”	
1	2	3	4	5
1	A-1+	F1+	P-1	1
2	A-1	F1	P-2	2
3	A-2, A-3	F2, F3	P-3	3
4	B, C, D, R, SD/D	B, C, RD, D	NP	4

Додаток 4
до Положення про визначення
банками України мінімального
розміру експозицій, зважених за
кредитним ризиком
(пункт 51 глави 6 розділу III)

Порядок визначення експозиції профінансованою у відповідній валюті

1. Банк з метою визначення експозиції щодо центрального уряду / центрального банку / регіонального уряду / органу місцевого самоврядування профінансованою у відповідній валюті дотримується такої послідовності:

1) визначає сукупну суму експозицій щодо центрального уряду, центрального банку, регіонального уряду, органу місцевого самоврядування, щодо яких передбачається застосувати значення ваг ризику згідно з підпунктами 2, 3 пункту 49, пунктом 50 глави 6, пунктами 56, 57 глави 7 розділу III Положення про визначення банками України мінімального розміру експозицій, зважених за кредитним ризиком (далі – Положення), за дотримання умови, що експозиція номінована та профінансована в одній і тій самій валюті (далі – сукупна сума експозицій);

2) визначає сукупний розмір зобов'язань, які обліковуються у валюті, що відповідає валюті експозицій банку, зазначених у підпункті 1 пункту 1 додатка 4 до Положення (далі – сукупна сума зобов'язань).

Банк має право включати до сукупної суми зобов'язань у гривні розмір власного капіталу, якщо валютою експозицій, зазначених у підпункті 1 пункту 1 додатка 4 до Положення, є гривня;

3) порівнює сукупну суму експозицій, визначену згідно з підпунктом 1 пункту 1 додатка 4 до Положення, із сукупною сумою зобов'язань, визначеною згідно з підпунктом 2 пункту 1 додатка 4 до Положення.

За результатами такого порівняння:

профінансованими визначає експозиції, які не перевищують сукупної суми зобов'язань у відповідній валюті;

непрофінансованими визначає експозиції, які перевищують сукупну суму зобов'язань у відповідній валюті.

2. Банк у внутрішньобанківському положенні встановлює пріоритетність визначення експозицій профінансованими в разі перевищення сукупної суми експозицій над сукупною сумою зобов'язань у відповідній валюті.

Додаток 5
до Положення про визначення
банками України мінімального
розміру експозицій, зважених за
кредитним ризиком
(пункт 87 глави 12 розділу III)

Порядок визначення переліку суб'єктів МСП, до експозицій
яких застосовується значення ваги ризику 75%

1. Банк з метою визначення переліку суб'єктів МСП, до експозицій яких застосовується значення ваги ризику 75% (далі – перелік), дотримується такої послідовності:

1) визначає суб'єктів МСП, щодо яких банк має експозиції, крім експозицій за операціями з цінними паперами, деривативами, а також операцій, що забезпечені житловою нерухомістю;

2) визначає щодо кожного суб'єкта МСП, визначеного в підпункті 1 пункту 1 додатка 5 до Положення про визначення банками України мінімального розміру експозицій, зважених за кредитним ризиком (далі – Положення):

юридичних осіб, що включаються до групи пов'язаних контрагентів з цим суб'єктом МСП згідно з вимогами Інструкції № 368 та щодо яких банк / учасник КІП має експозиції;

валовий розмір експозицій банку та учасників КІП щодо цього суб'єкта МСП;

валовий розмір експозицій банку та учасників КІП щодо всіх юридичних осіб, уключених до групи пов'язаних контрагентів з цим суб'єктом МСП;

3) розраховує сукупний валовий розмір експозицій банку та всіх учасників КІП щодо суб'єкта МСП, визначеного згідно з підпунктом 1 пункту 1 додатка 5 до Положення, та щодо всіх юридичних осіб, уключених до групи пов'язаних контрагентів, визначених згідно з підпунктом 2 пункту 1 додатка 5 до Положення (далі – сукупний валовий розмір експозицій).

До сукупного валового розміру експозицій уключаються валові розміри всіх експозицій, включаючи дефолтні експозиції (включаючи дефолтні експозиції, забезпечені житловою нерухомістю), експозиції за операціями з цінними паперами і деривативами, крім експозицій, забезпечених житловою нерухомістю;

4) порівнює щодо кожного суб'єкта МСП, визначеного згідно з підпунктом 1 пункту 1 додатка 5 до Положення, такі величини:

сукупний валовий розмір експозицій щодо суб'єкта МСП, визначений згідно з підпунктом 3 пункту 1 додатка 5 до Положення;

абсолютний граничний розмір експозицій, встановлений у підпункті 1 пункту 86 глави 12 розділу III Положення (48 млн грн).

Банк за результатами такого порівняння визначає суб'єкта МСП, сукупний валовий розмір експозицій щодо якого не перевищує граничного розміру експозицій;

5) уключає до кошика роздрібних експозицій валовий розмір експозицій банку щодо суб'єкта МСП, який визначений згідно з абзацом четвертим підпункту 4 пункту 1 додатка 5 до Положення.

До валового розміру експозицій банку щодо суб'єкта МСП включаються валові розміри всіх експозицій, крім дефолтних експозицій (включаючи дефолтні експозиції, забезпечені житловою нерухомістю), експозицій за операціями з цінними паперами і деривативами, експозицій, забезпечених житловою нерухомістю;

б) визначає розрахунковий валовий розмір експозицій, який відповідає відносному граничному значенню експозицій, встановленому у підпункті 2 пункту 86 глави 12 розділу III Положення (0,2%).

Розрахунковий валовий розмір експозицій є добутком сукупного валового розміру експозицій, уключених до кошика роздрібних експозицій згідно з підпунктом 5 пункту 1 додатка 5 до Положення, та відносного граничного значення експозицій;

7) порівнює щодо кожного суб'єкта МСП, уключеного до кошика роздрібних експозицій, такі величини:

валовий розмір експозицій банку щодо суб'єкта МСП;

розрахунковий валовий розмір експозицій, визначений згідно з підпунктом 6 пункту 1 додатка 5 до Положення.

Банк за результатами такого порівняння визначає суб'єктів МСП, валовий розмір експозицій щодо яких не перевищує розрахункового валового розміру експозицій. Такі суб'єкти МСП включаються до переліку.

Додаток 6
до Положення про визначення банками
України мінімального розміру
експозицій, зважених за кредитним
ризиком
(пункт 96 глави 14 розділу III)

Приклади визначення значень ваг ризику дефолтних експозицій

Таблиця

№ з/п	Складові розрахунку	Варіант 1	Варіант 2	Варіант 3
1	2	3	4	5
1	Сукупна сума валового розміру дефолтної експозиції та суми боргу контрагента за правочином, яка списана банком за рахунок резерву, з них:	100	100	100
2	сума боргу контрагента за правочином, яка списана банком за рахунок резерву	0	40	10
3	Сукупна сума коригування вартості фінансового інструменту на розмір очікуваних збитків, з них:	25	41	11
4	сума оціночного резерву під очікувані кредитні збитки, що обліковується за балансовим рахунком з обліку резервів	25	1	1
5	сума оціночного резерву під очікувані кредитні збитки, за рахунок якого було списано у збиток частину боргу за правочином щодо фінансового інструменту, що обліковується за позабалансовим рахунком	0	40	10
6	Відсоток сукупної суми коригування вартості фінансового інструменту на розмір очікуваних збитків від сукупної суми валового розміру дефолтної експозиції та суми боргу контрагента за правочином, яка списана банком за рахунок резерву та яка обліковується за позабалансовим рахунком відповідно до Інструкції № 14	25% ($\geq 20\%$)	41% ($\geq 20\%$)	11% ($< 20\%$)

1	2	3	4	5
	(рядок 3 цієї таблиці / рядок 1 цієї таблиці • 100%)			
7	Значення ваги ризику дефолтної експозиції	100%	100%	150%